

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

DEPARTAMENT PORZĄDKU
I BEZPIECZEŃSTWA WEWNĘTRZNEGO

KPB.410.3.3.2024

Pan
o. dr Tadeusz Rydzyk
Prezes Zarządu
Fundacja „Lux Veritatis”
ul. Leszno 14
01-192 Warszawa

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Zmienione zgodnie z treścią uchwały nr KPK-KPO.441.42.2025 Komisji Rozstrzygającej
z dnia 21 maja 2025 r.

P/24/031 – Funkcjonowanie Funduszu Sprawiedliwości

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Departament Porządku
i Bezpieczeństwa Wewnętrznego
ul. Filtrowa 57, 02-056 Warszawa
tel. 48224445612, kpb@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Fundacja „Lux Veritatis”, ul. Leszno 14, 01-192 Warszawa (dalej: Fundacja, Beneficjent)
Kierownik jednostki kontrolowanej	O. dr Tadeusz Rydzik, Prezes Zarządu, Fundacja „Lux Veritatis” od 27 kwietnia 1998 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Uzyskiwania dofinansowania ze środków Funduszu 2. Wykonywanie umów nr DFS-II.7211.52.2020 oraz nr DFS-II.7211.103.2020 na realizację zadań Funduszu Sprawiedliwości
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2021 r. do dnia zakończenia kontroli z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem, o ile mają one związek z kontrolowaną działalnością, w szczególności realizowanymi umowami dotacji.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Departament Porządku i Bezpieczeństwa Wewnętrznego
Kontrolerzy	1. Rafał Komorowski, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KPB/62/2024 z 24 maja 2024 r. 2. Mariusz Mijewski, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KPB/63/2024 z 24 maja 2024 r. 3. Agnieszka Bryzek, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KPB/64/2024 z 24 maja 2024 r. 4. Igor Szlachetka, inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KPB/65/2024 z 24 maja 2024 r.

(akta kontroli Tom I str. 1-8)

¹ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK. Oznacza to, że działania Fundacji związane z realizacją umów zawartych z Funduszem Sprawiedliwości mogły zostać ocenione wyłącznie pod względem kryteriów legalności i gospodarności, nawet w sytuacji, gdy w ocenie NIK konkretne działania były realizowane w sposób nierzetelny lub niecelowy.

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Fundacja zrealizowała dwie umowy sfinansowane przy udziale środków Funduszu Sprawiedliwości, których deklarowanym celem było przeciwdziałanie przestępczości poprzez ochronę chrześcijan i zapobieganie przestępstwom przeciwko wolności sumienia³, a także obrona dobrego imienia i walka ze szkodliwym zniekształcaniem historii Polski⁴.

NIK ustaliła, że Fundacja wytworzyła większość produktów zgodnie z umowami dotacji. Zwróciła jednak uwagę, że oba projekty były skierowane do zasadniczo jednorodnej grupy odbiorców (widzów TV TRWAM i użytkowników powiązanych z nią mediów), co istotnie ograniczało możliwość prewencyjnego oddziaływania na potencjalnych sprawców przestępstw, którym miały zapobiegać działania zlecone przez Dysponenta Funduszu. Znaczna część wytworzonych produktów (audycji, publikacji) nie nawiązywała bezpośrednio do tematyki przeciwdziałania przestępczości, a dotyczyła szeroko pojętych kwestii światopoglądowych oraz różnorodnych zagadnień historycznych. Dodatkowo, w wyniku wadliwego opracowania przez Fundację ofert konkursowych, nie dysponowała ona danymi pozwalającymi na zmierzenie, jakie były faktyczne rezultaty projektów, na których realizację wydatkowano łączną kwotę 12 694 910,11 zł⁵. Należy przy tym zauważyć, że aż 56,1% z tej kwoty stanowiło dofinansowanie bieżącej działalności prowadzonej przez Fundację, tj. nadawania programów przez TV TRWAM. Uzyskane dotacje wpierały więc bezpośrednio działalność statutową Fundacji, a ich związek z celami Funduszu był co najwyżej ograniczony.

Wydatki na realizację obu projektów były dokonywane z wydzielonych rachunków bankowych Beneficjenta, a zbadane dokumenty finansowo-księgowe zostały opisane zgodnie z obowiązującymi przepisami. Szczegółowa kontrola próby wydatków wykazała natomiast, że część z nich została dokonana z naruszeniem § 3 umów dotacji, tj. wydatkowana na produkty niespełniające wymogów złożonych ofert (dwie audycje na kwotę 130 000 zł), nie była należycie udokumentowana (koszty doradztwa prawnego oraz przeprowadzenia „researchów do publikacji” na łączną kwotę 187 000 zł), a co najmniej 163 117,80 zł wydano niegospodarnie (w szczególności na tzw. porady psychologa i prawnika, które jak ustalono nie wymagały specjalistycznej wiedzy, gdyż sprowadzały się w praktyce do standardowej obsługi interesariuszy). Ustalono ponadto, że w ramach kosztów administracyjnych wydatkowano 368 929,17 zł na cele niezwiązane z realizowanymi projektami i finansowano z tego źródła bieżące, statutowe wydatki Fundacji.

Fundacja prawidłowo realizowała obowiązki informacyjne, tj. oznaczała wyprodukowane ze środków Funduszu Sprawiedliwości materiały, w szczególności audycje, felietony i publikacje wskazując źródło ich współfinansowania, a także podkreślając fakt, że Dysponentem Funduszu jest Minister Sprawiedliwości. W większości przypadków wywiązywała się także z obowiązków sprawozdawczych względem Dysponenta Funduszu, chociaż nie złożyła sprawozdań za cały okres realizacji projektów, co może skutkować naliczeniem kar umownych przez Dysponenta.

Przedstawiając powyższą ocenę NIK podkreśla, że z uwagi na ograniczony ustawowo zakres kompetencji kontrolnych Izby w odniesieniu do podmiotów

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

³ Umowa nr DFS-II.7211.52.2020 na realizację projektu „Centrum Ochrony Praw Chrześcijan”.

⁴ Umowa nr DFS-II.7211.103.2020 na realizację projektu „Prawda a Historia”.

⁵ W tym 12 169 591,87 zł dofinansowania z Funduszu Sprawiedliwości oraz 525 218,24 zł wkładu własnego.

nienależących do sektora finansów publicznych, nie dokonano oceny celowości oraz rzetelności realizacji przez Fundację zadań finansowanych ze środków dotacji.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej kontrolowanej działalności⁶

OBSZAR 1. Uzyskiwanie dofinansowania ze środków Funduszu Sprawiedliwości

Fundacja została ustanowiona w 1998 roku, a 22 listopada 2002 r. została wpisana do Krajowego Rejestru Sądowego (0000139773). Do jej głównych celów⁷ należy m.in.:

- działalność naukowa,
- działalność oświatowa, w tym również polegająca na kształceniu studentów,
- działalność w zakresie kultu religijnego,
- upowszechnianie edukacji religijnej i społecznej,
- popieranie krajowej twórczości audiowizualnej, w tym opracowywanie programów radiowych i telewizyjnych oraz ich rozpowszechnianie w programach stacji nadawczych telewizyjnych i radiowych, zarówno własnych jak i obcych.

Fundacja w celu realizacji zadań statutowych prowadzi także działalność gospodarczą, której przedmiotem jest w szczególności:

- nadawanie programów telewizyjnych ogólnodostępnych i abonamentowych,
- działalność związana z produkcją, postprodukcją oraz dystrybucją filmów, nagrań video i programów telewizyjnych.

Fundacja jest także od 2003 r. nadawcą i właścicielem TV TRWAM.

(akta kontroli Tom I str. 116-137)

W latach 2020-2023 Fundacja Lux Veritatis uzyskała dotacje w wyniku rozstrzygnięcia V i VI otwartego konkursu ofert na powierzenie realizacji zadań ze środków Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej – Funduszu Sprawiedliwości w zakresie Przeciwdziałania przyczynom przestępczości dla jednostek niezaliczanych do sektora finansów publicznych i nie działających w celu osiągnięcia zysku, w tym stowarzyszeń, fundacji, organizacji i instytucji na lata 2020-2023 (dalej odpowiednio: V i VI konkurs).

(akta kontroli Tom III str. 1-16, 112, Tom VIII str. 1-17, 106-107)

Jak wyjaśniła Członek Zarządu Fundacji, informację o możliwości ubiegania się o sfinansowanie zadań ze środków Funduszu Sprawiedliwości Fundacja uzyskała ze strony internetowej Ministerstwa Sprawiedliwości⁸. Ogłoszenia na stronie ukazały się w dniach 10 stycznia 2020 roku (V konkurs) i 31 marca 2020 roku (VI konkurs).

(akta kontroli Tom I str. 231-233)

⁶ Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁷ Zgodnie ze statutem z 29 kwietnia 2013 r. W trakcie realizacji projektów Fundacja dokonała zmiany statutu (tekst jednolity z 6 stycznia 2023 r.) m.in. poprzez dodanie celu „przeciwdziałanie przyczynom przestępczości, w tym udzielanie nieodpłatnej pomocy prawnej oraz zwiększanie świadomości prawnej społeczeństwa”.

⁸ Dalej jako: MS, Dysponent, Dysponent Funduszu.

Oferta Fundacji w V konkursie wraz z załącznikami została dostarczona do punktu podawczego Ministerstwa Sprawiedliwości terminowo, tj. w dniu 21 stycznia 2020 r. i spełniała wymogi formalne.

(akta kontroli Tom III str. 17-108)

Ministerstwo Sprawiedliwości pismem z dnia 28 lutego 2020 r. poinformowało Fundację o przyznaniu dotacji celowej na realizację zadania o tytule Centrum Ochrony Praw Chrześcijan⁹. Umowa o nr DFS-II.7211.52.2020 została zawarta w dniu 8 kwietnia 2020 r.

Umowa ta była dwukrotnie aneksowana. Aneks nr 1 z 23 kwietnia 2021 r. dotyczył zmiany aplikacji służącej do realizacji obowiązków sprawozdawczych. Aneks nr 2 z 30 września 2022 r. dotyczył możliwości elektronicznego składania sprawozdań okresowych oraz informacji kwartalnych. Żaden z ww. aneksów nie dotyczył zwiększenia kwoty udzielonej dotacji.

(akta kontroli Tom III str. 114-246, 366-380)

Złożona pierwotnie oferta w VI konkursie dotyczyła realizacji zadania pt. Prawda a Historia¹⁰ i zakładała kwotę dotacji w wysokości 6 329 000 zł (przy całkowitej wartości zadania 6 593 000 zł). Oferta została złożona w terminie i poza dwoma opisanymi niżej uchybieniami w ocenie Dysponenta spełniała wymogi formalne konkursu.

(akta kontroli Tom VIII str. 18-97)

Dysponent wezwał Fundację¹¹ do uzupełnienia braków formalnych we wniesionej ofercie, tj. opatrzenia podpisem „za zgodność z oryginałem” przez upoważnione osoby¹²: wyciągu bankowego potwierdzającego posiadanie przez Fundację środków na współfinansowanie przedmiotu umowy oraz aktualnego statutu Fundacji. Beneficjent uzupełnił ww. braki we wskazanym terminie (30 kwietnia 2020 r.).

(akta kontroli Tom VIII str. 98-103)

Dysponent Funduszu pismem z dn. 28 maja 2020 r.¹³ poinformował o wynikach oceny merytorycznej oferty złożonej w VI konkursie. W tej samej korespondencji skorzystał ze swojego uprawnienia określonego w § 19 ust. 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 13 września 2017 r. w sprawie Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej – Funduszu Sprawiedliwości¹⁴ i zakwestionował wysokość dwóch grup wydatków. Zrezygnował z finansowania w każdym roku realizacji projektu audycji powtórkowych programu „Rozmowy Niedokończone”¹⁵ oraz zaproponował zmniejszenie wydatków dot. pozycji w kosztorysie - organizacja konferencji naukowej ze 120 000 zł do 60 000 zł w każdym roku realizacji konferencji (tj. zmniejszenie o 180 000 zł łącznie). Fundacja złożyła w określonym przez Dysponenta terminie skorygowaną ofertę uwzględniającą ww. sugestie.

(akta kontroli Tom VIII str. 108-166)

Umowa o nr DFS-II.7211.103.2020 (dalej: umowa dotacji, umowa główna) pomiędzy Fundacją a Dysponentem na powierzenie realizacji zadań ze środków Funduszu Sprawiedliwości została zawarta 18 czerwca 2020 r. i opiewała na

⁹ Dalej: COPCh.

¹⁰ Dalej: PaH.

¹¹ Pismo z dn. 24 kwietnia 2020 r. (wpłynęło do Fundacji 30 kwietnia 2020 r.)

¹² Zgodnie z reprezentacją w KRS.

¹³ Wpłynęło do Fundacji 3 czerwca 2020 r.

¹⁴ Dz. U. z 2024 r. poz. 1605 ze zm.

¹⁵ Przez cały okres realizacji umowy zmniejszenie o 696 000 zł.

kwotę dotacji celowej 5 488 320 zł (przy całkowitej wartości zadania 5 717 000 zł).

Umowa była dwukrotnie aneksowana - 26 kwietnia 2021 r. oraz 30 września 2022 r. Aneksy do umowy głównej dotyczyły spraw formalno-technicznych, tj. zmiany aplikacji służącej do realizacji obowiązków sprawozdawczych (aneks nr 1) oraz możliwości elektronicznego składania sprawozdań okresowych oraz informacji kwartalnych (aneks nr 2). Żaden z aneksów do umowy dotacji nie dotyczył zwiększenia całkowitej kwoty udzielonej dotacji.

(akta kontroli Tom VIII str. 167-266)

Beneficjent przed złożeniem ofert w obu konkursach realizował zadania podobne do zaoferowanych, tj. informacyjne i edukacyjno-informacyjne w mediach, w szczególności:

- akcja informacyjna „Pokój ludziom dobrej woli” dotycząca informowania o skutkach i potrzebie przeciwdziałania przemocy szczególnie wobec dzieci i osób starszych.
- „Po stronie prawdy” audycje telewizyjne (produkcja i emisja), w których zostały poruszone kwestie nadużyć prawnych,
- akcje informacyjne „Bądźmy bezpieczni” i „Bezpieczni w rodzinie” dotyczące szeroko rozumianego przeciwdziałania przyczynom przestępczości i poprawie wiedzy z zakresu bezpieczeństwa. W ramach ww. akcji zrealizowano m.in. budowę portalu internetowego ostrzegamy.online, produkcję i emisję audycji w cyklu „Rozmowy niedokończone”, a także prowadzenie działań informacyjnych i edukacyjnych w social mediach i na stronach internetowych.

W ofercie wskazano również, że Fundacja posiadała doświadczenie w organizowaniu ogólnokrajowych akcji społecznych i edukacyjnych a także była organizatorem konferencji i kongresów o tematyce naukowej, gospodarczej i społecznej.

(akta kontroli Tom III str. 161-162, Tom VIII str. 193-194)

W ofercie złożonej w związku z V konkursem (projekt COPCh) Fundacja wskazała koordynatora oraz zakres jego obowiązków w ramach projektu. Podział prac na poszczególne zespoły, tj. ekipa produkcyjna, zespół organizacyjny, obsługa finansowo-księgowa, zespół prawny i zespół badawczy. Zadaniem ekipy produkcyjnej było wyprodukowanie i emisja audycji „Rozmowy niedokończone”. Zadaniem zespołu organizacyjnego była współpraca z ekipą produkcyjną, księgową, współpraca z prawnikami, zespołem badawczym, uzgodnienie zadań związanych ze szkoleniami, kampaniami społecznymi, współpraca z koordynatorem sieci pomocy prawnej i poradnictwa obywatelskiego. Zadaniem zespołu prawnego było świadczenie nieodpłatnej pomocy prawnej i poradnictwa obywatelskiego oraz doradztwo i analizy prawne w związku z realizacją projektu. Zespół badawczy odpowiedzialny był za przeprowadzenie badań z zakresów takich jak stereotypy i prześladowania chrześcijan. Koordynator oraz osoby realizujące zadania w projekcie posiadały odpowiednie kwalifikacje. Wątpliwości NIK budzi jednak fakt zatrudnienia dwóch prawników bez posiadania tytułu zawodowego adwokata bądź radcy prawnego, którzy byli w projekcie odpowiedzialni za prowadzenie spraw w utworzonym w ramach realizowanego zadania Biurze Sieci Pomocy Prawnej i Poradnictwa Obywatelskiego, co zostało opisane w dalszej części wystąpienia.

(akta kontroli Tom III str. 162-168)

Fundacja dysponowała odpowiednim potencjałem kadrowym do realizacji kampanii informacyjnej, tj. projektu pt. Prawda a Historia (VI konkurs). W toku realizacji umowy Beneficjent aktualizował dane zespołu zaangażowanego w jego realizację, w szczególności autorów artykułów do publikacji.

(akta kontroli Tom VIII str. 194-197)

W ofertach złożonych w ramach V i VI konkursu na powierzenie realizacji zadań ze środków Funduszu Sprawiedliwości Fundacja zadeklarowała, że odbiorcami tych przedsięwzięć będą:

- projektu „Centrum Ochrony Praw Chrześcijan” – użytkownicy Internetu, widzowie TV TRWAM oraz osoby korzystające z pomocy prawnej biura pomocy;
- projektu „Prawda a historia” - użytkownicy Internetu, widzowie TV TRWAM oraz osoby uczestniczące w organizowanych konferencjach i czytelnicy wydawanych publikacji.

Jako sposób monitorowania rezultatów projektów przyjęto przede wszystkim wyniki oglądalności TV TRWAM, liczbę wejść na stronę internetową TV TRWAM, stronę internetową Fundacji, stronę internetową wytworzoną w ramach innego projektu Beneficjenta sfinansowanego ze środków Funduszu Sprawiedliwości¹⁶ oraz planowaną liczbę uczestników konferencji.

NIK zwraca uwagę, że w związku z przyjęciem opisanych powyżej założeń oba projekty były skierowane do zasadniczo jednorodnej grupy odbiorców (widzów TV TRWAM i użytkowników powiązanych z nią mediów). Powyższe istotnie ograniczało możliwość prewencyjnego oddziaływania na potencjalnych sprawców przestępstw, którym miały zapobiegać działania zlecone przez Dysponenta Funduszu na podstawie obu umów dotacji.

(akta kontroli Tom III str. 174-175, Tom VIII str. 202)

1.1 Umowa nr DFS-II.7211.52.2020 na realizację projektu Centrum Ochrony Praw Chrześcijan

Opis stanu faktycznego

Na realizację zadań wymienionych w ofercie dotacji Minister Sprawiedliwości, jako dysponent Funduszu, udzielił dotacji celowej w kwocie brutto 7 116 960,00 zł (na rok 2020 – 1 377 120,00 zł; na rok 2021 – 1 913 280,00 zł; na rok 2022 – 1 913 280,00 zł; na rok 2023 – 1 913 280,00 zł.). Przekazanie dotacji pomiędzy Dysponentem a Fundacją zostało dokonane na podstawie umowy DFS-II.7211.52.2020¹⁷ oraz umów finansowych na poszczególne lata 2021-2023, zawieranych pod warunkiem rozliczenia i zatwierdzenia przez MS sprawozdania półrocznego z realizacji zadania (za I półrocze odpowiednio z 2020 r., 2021 r. i 2022 r.).

Przekazania dotacji na wyodrębniony rachunek bankowy Beneficjenta, Dysponent Funduszu dokonał w 15 transzach¹⁸. Transze były przekazane w odpowiedniej wysokości, w 7 z 15 przypadków przelewy na konto Fundacji były zrobione przed terminem (od 4 do 30 dni) wyznaczonym w umowach.

(akta kontroli Tom III str. 117-125, 382-407)

W ofercie Fundacja zobowiązała się do przekazania pieniężnego współfinansowania przedmiotu umowy (tzw. wkładu własnego) w wysokości 4% z innych źródeł w łącznej wysokości 296 540 zł, tj. na rok 2020 w kwocie 57 380 zł, na lata 2021-2023 po 79 720 zł rocznie. Warunkiem przekazania dotacji na dany rok było każdorazowe przedstawienie Dysponentowi Funduszu wyciągu

¹⁶ <https://ostrzegamy.online/>

¹⁷ W tej części wystąpienia jako umowa dotacji, umowa główna.

¹⁸ Trzy transze w 2020 r. i po cztery w następujących latach 2021-2023.

bankowego z saldem potwierdzającym posiadanie pieniężnego współfinansowania na wyodrębnionym rachunku, w wysokości nie mniejszej niż wyżej określona. Wyciąg musiał być przedstawiony najpóźniej w dniu zawarcia umowy na dany rok pomiędzy Fundacją a Dysponentem. W wyniku kontroli stwierdzono, że Fundacja przedstawiała odpowiednie wyciągi bankowe w wymaganych terminach.

(akta kontroli Tom III str. 406-408)

Przedmiotem umowy nr DFS-II.7211.52.2020 z 8 kwietnia 2020 r., jak wskazano w ofercie, była ochrona wartości chrześcijańskich i chrześcijan oraz przeciwdziałanie przyczynom przestępczości w zakresie zapobiegania przestępstwom przeciwko wolności sumienia i wyznania, zapobieganie dyskryminacji na tle przynależności wyznaniowej, kształtowanie i propagowanie postaw społecznych, obywatelskich i patriotycznych.

(akta kontroli Tom III str. 34-36)

W ramach złożonej oferty Fundacja zobowiązała się do:

- utworzenia i prowadzenia portalu internetowego copch.pl,
- produkcji i emisji 30 audycji „Rozmów Niedokończonych”,
- wydania czterech opracowań edukacyjno-informacyjnych,
- zorganizowania czterech kampanii społecznych,
- utworzenia biura bezpłatnej pomocy prawnej i doradztwa obywatelskiego,
- przeprowadzenia czterech badań naukowych,
- zorganizowania i przeprowadzenia ośmiu szkoleń.

Złożona oferta przewidywała także przekazanie Ministerstwu Sprawiedliwości licencji do korzystania z wyprodukowanych audycji, jednak ze względu na zapisy umowy określające sposób przeniesienia praw autorskich do wytworzonych ze środków Funduszu utworów, licencji nie przekazano¹⁹.

W trakcie realizacji projektu Fundacja zmieniała czterokrotnie ofertę. Przed złożeniem korekty Fundacja zgodnie z § 17 ust. 5 umowy każdorazowo przysyłała na adres mailowy opiekuna zadania w MS wypełniony zgodnie z załącznikiem nr 6 do umowy głównej formularz zmian do akceptacji. Beneficjent nie dysponował zmienionymi wersjami złożonych ofert a jedynie formularzami zmian. Pierwsza zmiana dotyczyła zespołu kadrowego zaangażowanego w realizację projektu. Druga przesunięcia terminu przeprowadzenia kampanii społecznej w 2020 r. a także sposobu jej realizacji z powodu wprowadzenia stanu epidemiologicznego w Polsce, przesunięcia terminu opracowania i wydania katalogu edukacyjno-informacyjnego oraz zmian kadrowych w zespole eksperckim. Trzecia i czwarta zmiana w ofercie dotyczyła zmian kadrowych w zaangażowanych zespołach.

(akta kontroli Tom III str. 40-41, 246-325)

Fundacja realizowała projekt w ramach pięciu zadań:

1. *Organizowanie oraz przeprowadzanie akcji i przedsięwzięć informacyjnych.*
W ramach tego zadania Fundacja zrealizowała:
 - a) audycje „Rozmowy niedokończone” – wydatkowano łącznie 3 285 000 zł (tj. 47,1% wydatków poniesionych na realizację zadania), na które składało się:

¹⁹ Sposób przekazywania wytworzonych produktów oraz przenoszenia praw autorskich na Dysponenta Funduszu został opisany w dalszej części wystąpienia.

- produkcja zwiastunów audycji – 90 000 zł, tj. po 3 000 zł za każdy zwiastun,
- emisja zwiastunów – 315 000 zł, tj. po 10 500 zł za emisję zwiastunów do jednej audycji²⁰,
- produkcja i emisja audycji na żywo – 1 950 000 zł, tj. 65 000 zł za jedną audycję,
- emisja audycji powtórkowej – 870 000 zł, tj. 29 000 zł za jedną powtórkę,
- zamieszczenie audycji na VOD – 60 000 zł, tj. 2 000 zł za umieszczenie jednej audycji.

Wyprodukowane audycje dotyczyły m.in. następujących zagadnień:

- „Pandemia a świadectwa chrześcijan”,
- „Błudnierecze ataki na Kościół katolicki”,
- „Współcześnie prześladowani w Afryce i Azji”,
- „Ideologia LGBT w polskich szkołach”,
- „Przemiany społeczno-kulturowe w Polsce i w Europie”.

Poruszane w toku ww. audycji problemy i zagadnienia wykraczały poza tematykę przeciwdziałania przestępczości i dotyczyły szeroko pojętych kwestii światopoglądowych. NIK zwraca także uwagę, że audycja „Rozmowy Niedokończone” stanowi jeden ze stałych punktów programu TV TRWAM, a w trakcie realizacji umowy stacja emitowała inne, zbliżone tematycznie audycje, które nie były finansowane ze środków Funduszu Sprawiedliwości (m.in.: „Chrystofobia – nienawiść do Chrystusa i Kościoła”, „Dla kogo szkoła katolicka?”, „Inwazja antykulturowa”). Powyższe oznacza, że realizując zadania zlecone przez Dysponenta Funduszu, Fundacja nie musiała tworzyć nowych, unikatowych produktów. Uzyskana dotacja bezpośrednio wpierała więc działalność statutową Fundacji, a jej związek z celami Funduszu był co najwyżej ograniczony.

W większości wyprodukowane i wyemitowane audycje trwały od 65 do 70 minut. Stwierdzono, że w przypadku jednej audycji „Rozmowy Niedokończone” pt. *Chrystianofobia* czas trwania został skrócony do 50 minut. Mimo tego Fundacja dokonała przelewu z konta dotacji, na własne konto pełnej kwoty 65 000 zł tytułem emisji i produkcji ww. audycji, co zostało szerzej opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Fundacja w 27 z 30 przypadków wyemitowała jedną, dodatkową audycję powtórkową „Rozmów niedokończonych”, pomimo iż nie było to przedmiotem oferty.

(akta kontroli Tom II str. 329-334, Tom XVI str. 511-512 pliki 1-36,
str. 514-515 pliki 1-24)

- b) cztery telewizyjne kampanie społeczne (spoty 30-sekundowe) oraz trzy kampanie społeczne outdoorowe – łączny wydatek 394 000 zł.

Przeprowadzone kampanie nosiły tytuły:

- „Czym dla Ciebie jest wiara?”,
- „Każdy ma prawo wierzyć”,
- „Każdy ma prawo do wolności myśli, sumienia i religii”,
- „Każdy ma prawo do wolności myśli, sumienia i religii. REAGUJ”.

²⁰ Przed emisją każdego odcinka premierowego wyemitowano co najmniej pięć zwiastunów.

Spoty były emitowane w TV TRWAM od 29 do 50 razy w grudniu każdego roku. Poniesione w ramach realizacji umowy dotacji koszty emisji spotów nie przekroczyły ustalonych wartości emisji spotów reklamowych w cenniku tego nadawcy.

(akta kontroli Tom II str. 240-280, Tom XVI str. 517 pliki 34-37)

- c) stworzono portal internetowy copch.pl na którym zamieszczono audycje „Rozmowy Niedokończone”, szkolenia, publikacje i artykuły powstałe w trakcie trwania projektu – wydatkowano łącznie 489 499,52 zł.

2. *Finansowanie przygotowania, druku oraz kolportażu publikacji i wydawnictw związanych z prawami osób pokrzywdzonych przestępstwem oraz zapobieganie przestępczości.*

Fundacja zleciła opracowanie, druk i dystrybucję łącznie 40 000²¹ egzemplarzy czterech ekspercko-poradnikowych publikacji dotyczących zagadnień prawnych nt. ochrony prawno-karnej chrześcijan w Polsce oraz statusu prawnego rodziców i dzieci w procesie wychowania. Publikacje te zostały umieszczone na stronie copch.pl – łączny koszt to 102 000 zł.

(akta kontroli Tom II str. 199-231, Tom XIV str. 218-377)

3. *Tworzenie, wzmacnianie i rozbudowa sieci pomocy ofiarom przestępstw, zapobieganiu przestępczości oraz pomocy postpenitencjarnej.*

W tym celu Fundacja utworzyła Biuro Sieci Pomocy Prawnej i Poradnictwa Obywatelskiego – łączny koszt to 1 234 354,59 zł.

W ramach utworzonego Biura Sieci Pomocy Prawnej i Poradnictwa Obywatelskiego (dalej: Biuro) Fundacja zorganizowała zespół prawników, personel obsługujący Biuro, a od maja 2022 roku także psychologa. Działalność Biura skoncentrowana była na szeroko rozumianej pomocy prawnej lub psychologicznej osobom, którzy ze względu na wyznawaną wiarę chrześcijańską czuli się prześladowani.

W związku z działalnością Biura wynajęto jeden pokój w budynku rektoratu Wyższej Szkoły Kultury Społecznej i Medialnej w Toruniu (później: Akademii Kultury Społecznej i Medialnej w Toruniu). Koszty wyposażenia oraz najmu tego lokalu w łącznej wysokości 89 421,07 zł były kwalifikowane jako koszty merytoryczne projektu, co budzi wątpliwości NIK.

W tym przypadku, choć wydatki na najem i wyposażenie lokalu dla Biura Sieci Pomocy Prawnej i Poradnictwa Obywatelskiego zostały ujęte w kosztorysie będącym częścią oferty, tj. jako koszty merytoryczne, to zdaniem NIK winny być one zgodne z treścią umowy głównej²², tj. finansowane w ramach kosztów administracyjnych dotacji. NIK zwraca uwagę, że przyczyną takiego stanu rzeczy mogło być sporządzenie oferty niezgodnie z zapisami regulaminu konkursu, na podstawie którego złożono ofertę. Należy zauważyć, że w zakresie grup wydatków, które mogą być finansowane w ramach kosztów administracyjnych dotacji zarówno konkurs (§ 7 ust. 3) jak i umowa (§ 4 ust. 1) zawierały zapisy zbieżne co do możliwości finansowania tego rodzaju wydatków. Finansowanie w ramach wydatków administracyjnych kosztów wynajmu pomieszczeń stanowiło także regułę w przypadku umów dotacji zawieranych przez Dysponenta Funduszu na realizację zadań związanych z pomocą pokrzywdzonym przestępstwem.

(akta kontroli Tom III str. 125-126, 159, 220-240, Tom XVI str. 219-310)

²¹ 10 000 każdego katalogu.

²² §4 ust. 2 lit. c)

W toku przeprowadzonych przez NIK oględzin stwierdzono, że wynajmowany na potrzeby Biura pokój pozwalał na realizację przedmiotu umowy. Był wyposażony w niezbędne urządzenia, właściwie oznakowany (zarówno na zewnątrz budynku jak i wewnątrz) i miał zapewniony dostęp dla osób o ograniczonej sprawności ruchowej. Ustalono, że Biuro w okresie realizacji projektu odwiedzała około jedna osoba na dwa tygodnie.

(akta kontroli Tom I str. 455-457)

W celu zapewnienia bieżącej obsługi Biura podejmowano, w ramach umów zleceń, współpracę z dwoma osobami, tj. pracownikiem merytorycznym biura oraz koordynatorem biura. Do ich zadań należało w szczególności organizacja pracy i stacjonarna obsługa biura, przyjmowanie zgłoszeń i bezpośredni kontakt z petentami, a także udzielanie odpowiedzi na zgłoszenia – stacjonarnie, telefonicznie i mailowo.

(akta kontroli Tom XV str.1-308)

Działalność Biura obejmowała m.in. opracowanie zawiadomień o możliwości popełnienia przestępstwa, udzielanie porad prawnych, porady psychologa oraz dyżury telefoniczne prawnika.

Realizując projekt Biuro w latach 2020-2023 skierowało do prokuratury łącznie 203 zawiadomienia o możliwości popełnienia przestępstwa. Kontrolą objęto 49 spraw, na prowadzenie których wydatkowano łącznie 43 485 zł i ustalono, że według stanu na dzień 2 września 2024 r. tylko dwie sprawy zakończyły się wyrokiem i tylko w jednej z nich wyrok skazujący (w I instancji) został wydany po zawiadomieniu Biura²³. Pozostałe:

- 14 spraw nadal było w toku²⁴,
- 17 spraw zakończyło się odmową wszczęcia bądź umorzeniem wszczętych postępowań przygotowawczych²⁵,
- w 9 sprawach złożono jedynie zawiadomienie o możliwości popełnienia przestępstwa²⁶,

Ponadto 7 spraw zakończyło się ze względu na niezuzupełnienie braków formalnych lub wniesione środki odwoławcze zostały nierozpoznane bądź nieskuteczne ze względów formalnych. Zdaniem NIK wydatki poniesione na pracę prawników, którzy opracowywali pisma procesowe lub podejmowali inne czynności w tych sprawach były niegospodarne lub niezgodne z umową (nieracjonalne)²⁷, co opisano szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

²³ COPCH_ZP_29_2021_ML dotyczący obrazy uczuć religijnych. W drugiej sprawie (COPCH_ZP_9_2022_ML), w której wydano wyrok Biuro nie uzyskało nawet kopii wyroku, gdyż nie uznano go za stronę postępowania. Ze zgromadzonych w tej sprawie dokumentów wynikało, że przestępstwo zostało przez sąd zakwalifikowane z art. 278 § 1 kodeksu karnego – przywłaszczenie cudzej rzeczy ruchomej.

²⁴ COPCH.ZP.3.2020.AŻ, COPCH_ZP_1_2021.AŻ, COPCH_ZP_8_2021_ML, COPCH_ZP_12_2021_ML, COPCH_ZP_23_2021_ASŁ, COPCH_ZP_25_2021_ASŁ, COPCH_ZP_27_2021_ASŁ, COPCH_ZP_39_2021_ASŁ, COPCH_ZP_26_2022_ASŁ, COPCH_ZP_31_2022_ASŁ, COPCH_ZP_78_2022_ML, COPCH_ZP_7_2023_ASŁ, COPCH_ZP_14_2023_ASŁ, COPCH_ZP_24_2023_ASŁ.

²⁵ COPCH.ZP.5.2020.ML, COPCH_ZP_7_2020_AŻ, COPCH_ZP_2_2021_AŻ, COPCH_ZP_16_2021_ML, COPCH_ZP_19_2021_AŻ, COPCH_ZP_3_2022_KC, COPCH_ZP_25_2022_AŻ, COPCH_46_2022_ML, COPCH_ZP_52_2022_ML, COPCH_ZP_58_2022_ML, COPCH_ZP_12_2023_ASŁ, COPCH_ZP_17_2023_ASŁ, COPCH_ZP_28_2023_ASŁ, COPCH_ZP_33_2023_ASŁ, COPCH_ZP_44_2023_DC, COPCH_ZP_45_2023_AŻ.

²⁶ COPCH_ZP_15_2021_ML, COPCH_ZP_20_2021_ML, COPCH_ZP_31_2021_ML, COPCH_ZP_35_2022_ML, COPCH_ZP_48_2022_ML, COPCH_ZP_65_2022_ML, COPCH_ZP_2_2023_ASŁ, COPCH_ZP_38_2023_ASŁ, COPCH_ZP_40_2023_ASŁ.

²⁷ Tj. niezgodnych z §3 ust 3 lit. a) oraz §3 ust. 9 lit. b) umowy dotacji.

(akta kontroli Tom XVII str. 1-121, Tom XVIII 1-296, Tom XIX 1-304,
Tom XIX 1-319)

W toku kontroli stwierdzono, że Fundacja wydatkowała łącznie 180 000 zł na usługi doradztwa prawnego świadczone przez zewnętrzną kancelarię prawną, jednak wydatki te nie były właściwie udokumentowane, co zostało szczegółowo opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli Tom I str. 448-519, Tom XVI str. 99-134)

Szczegółowym badaniem objęto całą dokumentację obejmującą usługę prawnika udzielającego porad telefonicznych w projekcie. W okresie od maja 2022 roku do końca grudnia 2023²⁸ roku prawnik przepracował łącznie 299 godzin pełniąc dyżury telefoniczne, z tego 227 godzin finansowanych ze środków kwalifikowalnych w ramach umowy dotacji w łącznej wysokości 112 500 zł²⁹. We wskazanym okresie prawnik pełnił dyżury w czasie jednej lub dwóch godzin dziennie w wybrane dni tygodnia. Zdaniem NIK wszystkie wydatki poniesione na ten cel były niegospodarne i niezgodne z postanowieniami umowy głównej, a w przypadku 8 godzin nie były one także udokumentowane, co opisano szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli Tom XVI str. 1-98, Tom XVII str. 402-518)

W toku realizacji projektu COPCh od maja 2022 do grudnia 2023 roku podjęta została współpraca z psychologiem. W ramach umowy dotacji na ten cel przeznaczono łącznie 72 870 zł. Do zadań psychologa w projekcie należało m.in.:

- telefoniczne wsparcie psychologiczne interesantów Biura,
- redagowanie odpowiedzi na listy kierowane do Biura.

Zdaniem NIK wydatki na wynagrodzenie psychologa w zakresie redagowania korespondencji wychodzącej były niegospodarne i niezgodne z umową (nieracjonalne)³⁰, co opisano szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli Tom XVI str. 311-503, Tom XX str. 1-371, Tom XII str. 1-360)

W ramach realizacji tego zadania Beneficjent przeprowadził w 2020 roku pilotażowe badania obejmujące tematykę naruszania wolności religijnej w Polsce, a w latach 2021-2023 badania opinii polskich chrześcijan odnośnie funkcjonowania w polskim społeczeństwie. Łączny koszt ich realizacji to 276 550 zł.

(akta kontroli Tom II str. 70-122, Tom XIV str. 378-607)

W ramach realizacji tego zadania Fundacja zorganizowała także cztery szkolenia stacjonarne oraz cztery szkolenia online, z których materiały video zostały zamieszczone na stronie internetowej copch.pl – łączny koszt to 35 000 zł.

Zorganizowano i przeprowadzono szkolenia nt.:

- W 2020 roku dwa szkolenia online – „Stereotyp, tożsamość i świadomość” oraz „Jak przeciwdziałać stereotypom w codziennym życiu”.
- W 2022 roku jedno szkolenie stacjonarne – „Zagadnienia prawne dotyczące karnoprawnej ochrony wolności sumienia i wyznania w Polsce”.
- W 2021 roku dwa szkolenia stacjonarne – „Wolność do wyznawania religii w świetle nauczania Jana Pawła II” oraz „Prawa do wychowania dzieci zgodnie z przekonaniami rodziców w duchu nauczania św. Jana Pawła II”.

²⁸ We wcześniejszym okresie nie świadczonego tego rodzaju usług w projekcie.

²⁹ Ze względu na wyczerpanie środków finansowych przeznaczonych w kosztorysie na ten cel pozostałe dyżury były finansowane ze środków własnych Fundacji.

³⁰ Tj. niezgodnych z §3 ust 3 lit. a) oraz §3 ust. 9 lit. b) umowy dotacji.

- W 2023 roku jedno szkolenie stacjonarne – „Prześladowania religijne w Polsce – aspekty praktyczne/Bluźnierstwo – obraza uczuć religijnych – niszczenie wartości” oraz dwa szkolenia online – „wolność religijna w wybranych krajach świata” i „skarga indywidualna w sprawie ochrony praw człowieka”

(akta kontroli Tom II str. 310-320, Tom XVI str. 517-518 pliki 38-44)

4. Koszty administracyjne.

Zgodnie z § 4 ust. 1 umowy dotacji nie więcej niż 25% wartości kosztów kwalifikowalnych realizacji przedmiotu umowy może być przeznaczone przez Beneficjenta na tzw. koszty administracyjne związane z jej realizacją. Na podstawie ust. 2 wskazanego zapisu umowy mogą one obejmować w szczególności:

- wynagrodzenie koordynatora zadania,
- usługi księgowe,
- koszty najmu i utrzymania biura, opłaty za media, materiały biurowe,
- koszty usług pocztowych, kurierskich, opłaty za telefon oraz internet.

Fundacja wskazała w ofercie wysokość należnych kosztów administracyjnych na 1 430 000 zł (tj. 19,29% zaoferowanych kosztów kwalifikowalnych projektu), z tego 275 000 zł w 2020 roku i po 385 000 zł w latach 2021-2023.

Z przedstawionych w toku kontroli dokumentów, w tym rachunków i faktur, które były finansowane z kosztów administracyjnych wynikało, że Beneficjent wykorzystał całą kwotę pobraną z tego tytułu, tj. 1 430 000 zł. Fundacja pokrywała w ramach ww. kosztów w szczególności następujące wydatki:

- wynagrodzenia księgowej oraz kadrowej projektu, a także specjalisty ds. organizacji³¹,
- najem powierzchni biurowej w biurze projektu,
- materiały i artykuły biurowe,
- usługi telefoniczne oraz opłaty za internet,
- zakup lub naprawę urządzeń w studio TV TRWAM lub biurze projektu,
- należności publicznoprawne dot. zawieranych umów zleceń i stanowiące koszt zleceniodawcy.

Ponadto z tej części dotacji finansowane były m.in. usługi doradztwa podatkowego oraz usługi badania sprawozdania finansowego Fundacji. Zdaniem NIK nie były one bezpośrednio związane z realizacją finansowanego ze środków Funduszu Sprawiedliwości projektu, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Część wydatków, tj. wynagrodzenia specjalisty ds. organizacji, księgowej oraz kadrowej były finansowane w 100% z kosztów administracyjnych (wraz z kosztami zleceniodawcy). W pozostałych przypadkach przyjęta metodyka kwalifikowania poniesionych przez Fundację wydatków do grupy kosztów administracyjnych budzi wątpliwości NIK. Przyjęto bowiem zasadę, że wydatki kwalifikowano w części równej udziałowi kosztów administracyjnych w kosztach całego projektu dla danego roku (przykładowo na 2020 r. udział wynosił 20,52%). Zdaniem NIK, jeżeli uznano za zasadne finansowanie jakiegoś wydatku w części w ramach kosztów administracyjnych dotacji, to część ta powinna odzwierciedlać rzeczywiste wykorzystanie tego wydatku do jego realizacji.

³¹ Koordynator w ramach tego zadania nie pobierał wynagrodzenia.

(akta kontroli Tom III str. 125-126, 242-243, Tom XXIII str. 1-14, 76-99, 174-190, 269-290)

W ofercie wymieniono 8 planowanych do osiągnięcia rezultatów, takich jak:

- uzyskanie przez uczestników projektu kompleksowych informacji dotyczących tematyki projektu dzięki emisji audycji w TV TRWAM (1 100 000),
- zwiększenie świadomości społecznej dotyczącej tematyki projektu dzięki realizacji kampanii społecznych (3 000 000),
- zapewnienie kompleksowej informacji na temat możliwości uzyskania pomocy prawnej i doradztwa obywatelskiego dzięki emisji audycji w TV TRWAM (1 100 000),
- przybliżanie i upowszechnianie wiedzy z zakresu obowiązującego prawa w zakresie tematyki projektu za pomocą emisji audycji w TV TRWAM (1 100 000),
- przeciwdziałanie utrwalaniu się stereotypów, walka z upowszechnianiem nieprawdziwych i szkodliwych informacji – akcja prowadzona na portalu internetowym, podczas szkoleń stacjonarnych i za pośrednictwem TV TRWAM (1 100 000),
- badania i upowszechnianie wiedzy z zakresu prześladowań w Polsce i upowszechnianie wiedzy z zakresu prześladowań chrześcijan na świecie – działania prowadzone za pośrednictwem portalu internetowego, szkoleń stacjonarnych i TV TRWAM (1 100 000),
- poszerzenie wiedzy odnośnie tematyki projektu poprzez umieszczenie pogłębionych informacji na portalu internetowym (10 000),
- udzielanie bezpłatnej pomocy prawnej i doradztwa eksperckiego – za pośrednictwem utworzonej sieci stacjonarnej i internetowej (10 000).

Wartości docelowe 1 100 000 i 3 000 000 wskazane w ofercie w przypadku 4 z 8 ww. rezultatów zostały oszacowane na podstawie badań oglądalności TV TRWAM w 2018 roku przeprowadzonych przez niezależny instytut badawczy.

Pozostałe cztery rezultaty (których wartości docelowe ustalono na 10 000 i 1 100 000³²) zostały oszacowane na podstawie liczby wejść na strony internetowe www.tv-trwam.pl, www.luxveritatis.pl i www.ostrzegamy.online. Szerzej na temat rezultatów projektu w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli Tom I str. 138-143, Tom III str. 177-179)

Umowa dotacji nie zawierała zapisów określających w szczególności konieczność zapewnienia trwałości produktów wytworzonych ze środków dotacji bądź okresu, przez który produkty te powinny być utrzymywane przez Beneficjenta. Fundacja wskazała jednak w ofercie, że przewidywane rezultaty zadań będą trwałe jednocześnie wskazując, że ze względu na sposób ich określenia (w wymiarze procesów poznawczych) trudno będzie określić ich trwałość w sposób precyzyjny.

(akta kontroli Tom III str. 115-156, 180)

Na podstawie § 7 ust. 5 umowy głównej Fundacja zobowiązana była do przedstawienia szczegółowego planu promocji projektu na każdy rok jego

³² „Badania i upowszechnianie wiedzy z zakresu prześladowań w Polsce i upowszechnianie wiedzy z zakresu prześladowań chrześcijan na świecie – działania prowadzone za pośrednictwem portalu internetowego, szkoleń stacjonarnych i TV TRWAM” oraz „Przeciwdziałanie utrwalaniu się stereotypów, walka z upowszechnianiem nieprawdziwych i szkodliwych informacji – akcja prowadzona na portalu internetowym, podczas szkoleń stacjonarnych i za pośrednictwem TV TRWAM”.

realizacji. W latach 2020, 2022, 2023 plan został przesłany do Dysponenta w terminie³³, natomiast w roku 2021 z opóźnieniem 20 dni. O opóźnieniu w przekazaniu planu Fundacja poinformowała Dysponenta a było to spowodowane problemami organizacyjno-kadrowymi.

(akta kontroli Tom I str. 79-84, 91-96, 102-106, 111-114, Tom III str. 135)

Fundacja zgodnie z § 7 ust. 2 lit b) umowy dotacji była zobowiązana do uzyskania akceptacji opiekuna projektu w Ministerstwie Sprawiedliwości dla wytwarzanych ze środków Funduszu Sprawiedliwości produktów przed ich publikacją, drukiem i dystrybucją. Na podstawie przedłożonej w toku kontroli korespondencji z opiekunem zadania ustalono, że:

- 19 na 30 zapowiedzi audycji programu „Rozmowy Niedokończone”,
- 24 na 30 audycji „Rozmów Niedokończone”³⁴,
- 3 na 4 opracowania edukacyjno-informacyjne,
- wszystkie kampanie społeczne (outdoorowe i spoty telewizyjne),
- wszystkie 3 konferencje naukowe

były zaakceptowane przez Dysponenta. W pozostałych przypadkach Fundacja nie dysponowała potwierdzeniem akceptacji wytworzonych produktów, gdyż korespondencja ta nie została zarchiwizowana. Jak wyjaśniła koordynator projektu wynikało to z konieczności usuwania części korespondencji ze względu na ograniczoną pojemność skrzynki pocztowej. Ustalono także, że w 6 przypadkach Dysponent zgłaszał uwagi do nadesłanych przez Beneficjenta produktów: dwóch tematów/gości audycji programu „Rozmowy Niedokończone”, spotu i billboardu w kampanii społecznej, ulotki Biura Sieci Pomocy Prawnej i Poradnictwa Obywatelskiego oraz tekstów do jednej z publikacji.

Beneficjent zgodnie z § 7 ust. 1 i 2 umowy dotacji oznaczał wytworzone ze środków Funduszu produkty, w tym publikacje, ogłoszenia i audycje logotypem Ministerstwa Sprawiedliwości i Funduszu Sprawiedliwości oraz zamieszczał klauzulę o źródle finansowania³⁵.

(akta kontroli Tom II str. 198, 232-239, 281-309, 321-323, 452-456)

Fundacja zgodnie z § 5 ust. 1 umowy głównej nabyła całość praw autorskich do części powstałych ze środków dotacji utworów³⁶, w szczególności tekstów artykułów na stronę copch.pl. Nie nabyto jednak praw autorskich do większości grafik i fotografii użytych w publikacjach, a także m.in. tekstów do tych publikacji, co opisano szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli Tom III str. 127-131)

Wydatki związane z realizacją Projektu były ponoszone zgodnie z § 3 ust. 5 umowy w formie przelewów, wyłącznie za pośrednictwem wskazanego rachunku bankowego wyodrębnionego do obsługi umowy dotacji. W Fundacji prowadzono wyodrębnioną ewidencję księgową otrzymanych od Dysponenta środków z dotacji oraz wydatków, zgodnie z wymogiem określonym w § 9 ust. 3 umowy. Rozliczenia związane z realizacją dotacji ujmowano w księgach

³³ W 2020 r. do 14 dni od zawarcia umowy, a w latach 2021-2023 do 30 października roku poprzedzającego.

³⁴ W przypadku zapowiedzi audycji przesyłano tekst autopromocji lub gotowe wideo, a w przypadku programu „na żywo” akceptacji podlegał temat odcinka lub/i zaproszeni goście.

³⁵ „Współfinansowano ze środków Funduszu Sprawiedliwości, którego dysponentem jest Minister Sprawiedliwości”.

³⁶ W rozumieniu art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz. U. z 2022 r. poz. 2509, ze zm.).

rachunkowych Fundacji na wydzielonych analitycznie kontach księgowych. Zgodnie z postanowieniami § 11 ust. 1 umowy głównej Fundacja była zobowiązana do dostarczania drogą elektroniczną Dysponentowi Funduszu na adres e-mail opiekuna zadania w MS pełnego wyciągu bankowego z rachunku właściwego dla uzyskanej dotacji za każdy miesiąc do 10. dnia następnego miesiąca. Na podstawie przedłożonej w toku kontroli korespondencji z opiekunem zadania ustalono, że 33 na 45 wyciągów zostało przedłożonych w terminie, w pozostałych przypadkach Fundacja nie dysponowała potwierdzeniami. Jak wyjaśniła koordynator projektu dokumentacja ta nie została zarchiwizowana ze względu na ograniczoną pojemność skrzynki poczty elektronicznej. Poddane analizie 157 dowodów księgowych na kwotę 3 826 000 zł było opisane zgodnie z ww. postanowieniami umowy dotacji. Dokumenty te spełniały wymogi art. 21 i 22 ustawy o rachunkowości³⁷.

(akta kontroli Tom II str. 140, Tom III str. 123-125)

Podczas realizacji projektu Fundacja nie była zobowiązana i nie stosowała ustawy z dnia 11 września 2019 r. - Prawo zamówień publicznych³⁸.

Umowa dotacji nie zawierała zapisów odnoszących się do zakazu bądź możliwości zlecenia części lub całości zadań podmiotom powiązanym osobowo lub kapitałowo z Beneficjentem dotacji. Stwierdzono jednak, że w czasie trwania projektu na jego realizację związaną z TV TRWAM wydatkowano łącznie 3 530 000 zł (50,6% wydatków poniesionych na realizację przedmiotu umowy³⁹), w tym na:

- produkcję i emisję zwiastunów, audycji na żywo oraz audycji powtórkowych programu „Rozmowy Niedokończone” – łącznie 3 225 000 zł,
- produkcję i emisję ogłoszeń społecznych (spotów telewizyjnych) – łącznie 245 000 zł,
- zamieszczanie audycji na VOD TV TRWAM – łącznie 60 000 zł.

(akta kontroli Tom II str. 240-280, 329-334)

W odniesieniu do każdego roku wykonywania przedmiotu umowy Fundacja zobowiązana była do dostarczenia MS kwartalnych informacji dotyczących wykorzystania środków otrzymanych z Funduszu Sprawiedliwości⁴⁰. W trakcie kontroli stwierdzono, że pierwotne wersje były przekazywane w terminie poza jedną informacją za IV kwartał 2020 r., którą przekazano w formie papierowej w dniu 22 stycznia 2021 r., tj. z przekroczeniem terminu. Dysponent z tego tytułu naliczył Fundacji karę umowną w wysokości 463,86 zł. W dwóch przypadkach Beneficjent nie dysponował potwierdzeniami nadania wersji papierowej informacji.

(akta kontroli Tom II str. 138, Tom III str. 139-143, Tom IV str. 353-360)

Na podstawie § 11 ust. 3 umowy dotacyjnej, Fundacja była zobowiązana do dostarczenia Dysponentowi Funduszu półrocznego sprawozdania z wykonania umowy w terminie 15 dni od zakończenia każdego półrocza, a także w terminie 15 dni od dnia zakończenia realizacji przedmiotu umowy w odniesieniu do dotacji udzielonej na lata 2020-2023. Sprawozdania składane były za pomocą systemu elektronicznego oraz w wersji papierowej. Ustalono, że Fundacja terminowo wywiązywała się z obowiązku sprawozdawczego poza jednym

³⁷ Ustawa z dnia 29 września 1994 r. (Dz. U. z 2023 r. poz. 120, ze zm.).

³⁸ Dz. U. z 2024 r. poz. 1320. Nie stosowano także ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. - Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1843, ze zm.).

³⁹ Co stanowiło 47,6% całkowitej wartości zadania wskazanej w ofercie.

⁴⁰ Do dnia 15 kwietnia danego roku (za I kwartał), 15 lipca danego roku (za II kwartał), 15 października danego roku (za III kwartał), 15 stycznia następnego roku (za IV kwartał).

przypadkiem⁴¹ w którym wersję papierową nadano siedem dni po terminie. W związku z opóźnieniem Dysponent w dniu 5 lutego 2021 r. na podstawie § 16 ust. 2, 3 i 4 nałożył na Beneficjenta karę umowną w wysokości 3 247,02 zł⁴². MS zaakceptował sprawozdania za drugie półrocze 2020, 2021 i 2022 r. Natomiast sprawozdania za pierwsze i drugie półrocze 2023 r. do chwili zakończenia czynności kontrolnych nie zostały zaakceptowane.

Fundacja nie przekazała w terminie określonym w umowie sprawozdania za cały okres jej realizacji tj. za lata 2020-2023, co zostało opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli Tom II str. 139, Tom III str. 139-143, Tom IV str. 353-360)

W okresie obowiązywania umowy dotacji wszczęto i przeprowadzono łącznie 4 postępowania administracyjne dotyczące kontroli prawidłowości wydatkowania środków z Funduszu, w celu określenia kwoty przypadającej do zwrotu i terminu, od którego nalicza się odsetki, i tak postępowanie:

- wszczęte 25 lutego 2021 r. zostało umorzone 18 października 2021 r.,
- wszczęte 16 lutego 2022 r. zostało umorzone 14 lipca 2022 r.,
- wszczęte 17 lutego 2023 r. zostało umorzone 17 maja 2023 r.,
- wszczęte 16 lutego 2024 r. do dnia zakończenia czynności kontrolnych nie zostało zakończone.

W toku postępowań administracyjnych Beneficjent przekazywał wyjaśnienia, skorygowane informacje kwartalne, kserokopie dokumentów finansowo księgowych oraz skorygowane sprawozdania. Dokumentacja była przekazywana w terminach wyznaczonych przez Dysponenta. Wszystkie zawiadomienia o niezłażwieniu sprawy w terminie przewidzianym w art. 35 § 3 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego⁴³ i wyznaczeniu nowego terminu Dysponent uzasadniał dużą ilością zgromadzonych materiałów dowodowych, które wymagały szczegółowej analizy w celu weryfikacji prawidłowości wydatkowania dotacji. W okresach miesięcznych Ministerstwo informowało Fundację o niezłażwieniu sprawy.

Dysponent Funduszu w okresie obowiązywania umowy weryfikował wykorzystanie dotacji zgodnie z przeznaczeniem, m.in. poprzez analizę sprawozdań składanych przez Fundację, informacji dotyczących zrealizowanych zadań, dokumentów potwierdzających wykorzystanie środków z dotacji oraz postępowania administracyjne dotyczące kontroli prawidłowości wydatkowania środków z Funduszu.

(akta kontroli Tom III str. 408-410)

Zwrotu części niewykorzystanej kwoty dotacji za rok 2020 r. w wysokości 90 381,96 zł Fundacja dokonała w dniu 15 stycznia 2021 r., za rok 2021 w kwocie 239 771,53 zł dokonano w dniu 17 stycznia 2022 r., za rok 2022 w wysokości 39 263,85 zł w dniu 12 stycznia 2023 r. natomiast za rok 2023 w kwocie 59 436,09 zł w dniu 11 stycznia 2024 r. Beneficjent zwrotów części niewykorzystanej dotacji dokonał w terminie⁴⁴ i odpowiedniej kwocie, poza jednym przypadkiem częściowego zwrotu za 2020 r.⁴⁵ Z tego tytułu Dysponent naliczył karę

⁴¹ Sprawozdanie za II półrocze 2020 r.

⁴² Fundacja wpłaciła w dniu 18 lutego 2021 r. - w terminie.

⁴³ Dz. U. z 2024 r. poz. 572, dalej: Kpa.

⁴⁴ Zgodnie z postanowieniem umowy dotacyjnej §12 beneficjent jest zobowiązany do dokonania zwrotów niewykorzystanej części dotacji w terminie 15 dni od dnia zakończenia realizacji przedmiotu umowy.

⁴⁵ Z kwoty 94 147,87 zł zwrócono 90 381,96 zł w terminie tj. do 15 stycznia 2021 r., pozostałą kwotę 3 765,91 zł zwrócono 15 lipca 2021 r.

w wysokości 148 zł tytułem odsetek od niewykorzystanej kwoty zwróconej po terminie.

(akta kontroli Tom III str. 406-407)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Zgodnie z pkt II.8 lit. b) oferty złożonej przez Fundację w ramach V otwartego konkursu ofert na powierzenie realizacji zadań ze środków Funduszu Sprawiedliwości cel główny oraz cele szczegółowe zadania powinny zostać określone zgodnie z koncepcją SMART, tj. powinny być sprecyzowane, mierzalne, osiągalne i istotne. Przedstawione w ofercie Fundacji cele oraz powiązane z nimi rezultaty projektu nie odpowiadały powyższym wymaganiom, tj. w szczególności nie były mierzalne oraz konkretne. Wartości docelowe czterech z ośmiu rezultatów (wynoszących od 1 100 000 do 3 000 000) zostały określone na podstawie badań oglądalności TV TRWAM przeprowadzonych w 2018 roku i nie odnosiły się do okresu realizacji projektu „Centrum Ochrony Praw Chrześcijan”. W ofercie wprost wskazano, że wartości te nie będą mierzone i stanowią tylko szacunki, a jak wyjaśniła Członek Zarządu Fundacji, TV TRWAM nie była w latach 2020-2023 objęta żadnymi badaniami telemetrycznymi⁴⁶.

Wartości docelowe czterech pozostałych rezultatów projektu (dwóch ustalone na 10 000 oraz dwóch na 1 100 000) miały zostać oszacowane na podstawie liczby wejść na strony internetowe Fundacji (www.luxveritatis.pl), TV TRWAM (www.tv-trwam.pl) oraz www.ostrzegamy.online (strona wytworzona w ramach innej umowy sfinansowanej z Funduszu Sprawiedliwości). Na stronach tych zamieszczane były audycje (lub odesłania do stron z audycjami) emitowane w ramach projektu „Centrum Ochrony Praw Chrześcijan”, jednak ich pełna zawartość była znacznie obszerniejsza, co oznaczało brak możliwości powiązania liczby wejść na te strony z rezultatami projektu. Żadna z wartości docelowych rezultatu nie odnosiła się natomiast do liczby wejść na portal copch.pl, sfinansowany ze środków badanej dotacji. Potwierdzenie założonej w ofercie liczby wejść na poszczególne strony internetowe było zresztą możliwe tylko za rok 2023⁴⁷, a w przypadku trzech pozostałych lat realizacji projektu Fundacja nie dysponowała w tym zakresie żadnymi statystykami.

(akta kontroli Tom I str. 524-525, Tom II str. 489-494, Tom III str. 177-179)

Brak możliwości zmierzenia rezultatów umowy dotacji wynikał także z określenia w ofercie wadliwego sposobu monitorowania ich wartości docelowej. Jak wskazano wcześniej, wszystkie rezultaty projektu miały zostać oszacowane wyłącznie poprzez oglądalność TV TRWAM, lub liczbę wejść na strony internetowe (nie przewidziano np. badań ankietowych zapewniających ocenę zamieszczanych tam treści). Żadna z tych wartości nie pokazywała zatem, czy cele i rezultaty projektu zostały faktycznie

⁴⁶ Z publicznie dostępnych danych (*Informacja o widowni telewizyjnej w Polsce w III kwartale 2023 roku.*, dostęp w dniu: 5.12.2024) wynika, że w III kwartale 2023 r. średnia minutowa oglądalność (wskaźnik opisujący średnią wielkość widowni oglądającej konkretną audycję lub program telewizyjny) TV TRWAM wyniosła 13 904, a zasięg dzienny (liczba osób, które w ciągu dnia oglądały ten kanał przez co najmniej minutę) wynosił około 555 tys. osób. Powyższe dane wskazują, że szacunkowe dane zaoferowane przez Fundację odnośnie do oglądalności TV TRWAM, a w szczególności programu „Rozmowy Niedokończone” mogły nie zostać osiągnięte.

⁴⁷ Na stronie ostrzegamy.online 26 tys., tv-trwam.pl – 270 tys., lux-veritatis.pl – 34 tys. aktywnych użytkowników w okresie 1 stycznia 31 grudnia 2023 r.

osiągnięte, tj. czy zapewniono i w jakim stopniu wzrost świadomości oraz wiedzy w zakresie tematyki projektu.

(akta kontroli Tom III str. 177-179)

Zgodnie z art. 44 ust. 3 pkt 1 lit. a ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych⁴⁸, wydatki publiczne powinny być dokonywane w sposób celowy i oszczędny, z zachowaniem zasad uzyskiwania najlepszych efektów z danych nakładów⁴⁹. W wyniku opisanej powyżej nieprawidłowości Fundacja nie dysponowała danymi pozwalającymi na zmierzenie, jakie były faktyczne rezultaty projektu, na którego realizację wydatkowano środki publiczne w łącznej kwocie 6 979 854,11 zł.

(akta kontroli Tom III str. 123-125)

2. W odniesieniu do audycji programu „Rozmowy Niedokończone” pt. *Chrystianofobia* Fundacja dokonała na podstawie noty księgowej NK 3/05/2020 przelewu z konta dotacji, na własne konto tytułem produkcji i emisji ww. programu „na żywo”, kwoty 65 000 zł, pomimo że jej długość została skrócona do 50 minut. Zgodnie z ofertą długość jednej audycji to 70 minut, a ww. kwota 65 000 zł za jeden odcinek obejmowała wytworzenie produktu (produkcja i emisja audycji) o takiej długości.

(akta kontroli Tom II str. 327, 329, Tom III str. 181, 416-417, Tom XVI str. 511 plik 1)

Jak wyjaśniła koordynator projektu skrócenie tej audycji było spowodowane przedłużającą się transmisją z XXI Pielgrzymki Młodych, która była relacjonowana na żywo w TV TRWAM. Ponadto w przedłożonych wyjaśnieniach wskazała, że zgodnie z ofertą Fundacja miała za zadanie wyprodukować i wyemitować na antenie TV TRWAM 30 audycji, a wystawiona za emisję tej audycji nota księgowa była zgodna z kosztorysem zawartym w ofercie.

(akta kontroli Tom II str. 375)

Zdaniem NIK ww. wydatek w wysokości 65 000 zł dotyczył wytworzenia produktu niezgodnego z ofertą i na podstawie § 3 ust. 9 pkt f) umowy dotacji nie mógł być w całości kwalifikowalny. Zgodnie z § 6 ust. 6 ogłoszenia w sprawie przeprowadzenia V otwartego konkursu ofert na powierzenie realizacji zadań ze środków Funduszu Sprawiedliwości rozliczenie dotacji polega na weryfikacji przez Dysponenta Funduszu założonych celów, rezultatów, zadań. W przypadku braku realizacji zakładanych celów, rezultatów i zadań w zaplanowanym w ofercie zakresie, Dysponent Funduszu może uznać całość lub część dotacji jako pobraną w nadmiernej wysokości i podlegającą zwrotowi. Wysokość dotacji podlegającej zwrotowi w takim przypadku określa Dysponent Funduszu proporcjonalnie do zakresu niezrealizowanych celów, rezultatów i zadań.

(akta kontroli Tom III str. 6-7, 181, 125)

3. Wydatki poniesione ze środków dotacji na redagowanie przez psychologa korespondencji wychodzącej w łącznej wysokości 24 550 zł⁵⁰ były niezgodne z § 3 ust. 9 lit b) umowy dotacji. W myśl przytoczonego zapisu umowy wydatki na realizację przedmiotu dotacji są kwalifikowalne, gdy są one racjonalne i efektywne.

(akta kontroli Tom III str. 125, Tom XVI str. 311-503)

⁴⁸ Dz. U. z 2024 r. poz. 1530 ze zm.

⁴⁹ Zapis o zbieżnej treści z przywołanym został powtórzony w § 3 ust. 3 lit. a) umowy dotacji.

⁵⁰ Cała kwota przeznaczona na ten cel.

W toku kontroli, na podstawie przedłożonych efektów rzeczowych pracy stwierdzono, że praca psychologa w ww. zakresie dotyczyła opracowywania odpowiedzi na korespondencję kierowaną do Biura Sieci Pomocy Prawnej i Poradnictwa Obywatelskiego. Ustalono, że psycholog w korespondencji m.in.

- podejmował z interesantami dyskusję na tematy ideologiczno-światopoglądowe,
- informował o braku możliwości pomocy ze względu na niekwalifikowanie się sprawy interesanta do prowadzenia przez Biuro,
- sporządzał pisma, które były kierowane do instytucji publicznych w związku ze zgłoszonymi do Biura sprawami,
- w skrajnych przypadkach psycholog sporządzał wielokrotnie pisma o braku możliwości pomocy interesantom w związku z kierowanymi do Biura ponagleniami lub ponownymi prośbami w tych samych sprawach.

Zdaniem NIK wydatki poniesione na ten cel nie dotyczyły, nawet szeroko rozumianej, pomocy psychologicznej, a sporządzanie tego rodzaju korespondencji nie wymagało zaangażowania specjalisty, jakim jest psycholog. Ponadto przed podjęciem współpracy z psychologiem, tj. do kwietnia 2022 roku tego rodzaju zadania były wykonywane przez pracownika merytorycznego biura oraz koordynatora biura.

(akta kontroli Tom XVI str. 311-321, Tom XXI str. 19-20, 27-28, 33-35, 67-72, 76-78, 81-83, 101-113, 118-127, 135-138, 151-153, 177-188, 216-223, 235-238, 266-267, 296-307, 327-329, 335-341, 343-348, 350-354, 363-364, Tom XXII str. 16-17, 36-39, 44-50, 67-72, 126-127, 155-158, 179-200, 217-220, 224-227, 232-235, 247-249, 296-297, 302-303, 321-322, 331-333, 346-347)

Jak wyjaśniła koordynator projektu podjęcie współpracy z psychologiem zbiegło się w czasie z wydarzeniami pandemicznymi oraz zwiększeniem kierowanych do Biura listów, maili i telefonów, co przyczyniło się do zmniejszenia liczby bezpośrednich wizyt. Dodała także, że koordynator biura przed zatrudnieniem psychologa wykonywał w tym zakresie tożsame zadania do tych zleczanych psychologowi, również w sferze psychologiczno-pedagogicznej. Jednak dalsze kontynuowanie dodatkowej działalności nie było możliwe ze względu na sprawowaną funkcję w projekcie – nadzór nad prawidłową obsługą petentów. Nadmieniła również, że konieczność zatrudnienia do tego rodzaju zadań psychologa wynikała z przekazywanych przez interesantów deklaracji, że są głęboko wierzącymi katolikami, w przekonaniu których wkradająca się do życia społecznego ideologia rani ich poczucie bezpieczeństwa.

(akta kontroli Tom II str. 454, 457)

NIK, na podstawie przedłożonej w toku kontroli korespondencji wychodzącej opracowanej przez psychologa stwierdza, że wydatki poniesione na ten cel w łącznej wysokości 24 550 zł nie były związane ze świadczoną pomocą psychologiczną i nie wymagały szczególnego przygotowania w tym kierunku. Na podstawie przedstawionych podczas kontroli danych statystycznych istotnie miało miejsce zwiększenie kierowanych do Biura listów i telefonów. Izba nie kwestionuje konieczności udzielania pomocy psychologicznej osobom, które jej potrzebują. Zwracając szczególną uwagę na niezwykle delikatną materię jaką jest szeroko

rozumiana pomoc psychologiczna, należy jednak stwierdzić, że kierowana do interesantów biura korespondencja nie miała waloru takiej pomocy.

(akta kontroli Tom II str. 127, Tom XVI str. 311-321)

4. Wydatki w łącznej wysokości 180 000 zł poniesione przez Beneficjenta na usługi doradztwa prawnego zostały poniesione niezgodnie z § 3 ust. 9 lit. d) umowy dotacji. Fundacja nie udokumentowała należycie efektów rzeczowych dotyczących wydatków poniesionych na usługi doradztwa prawnego.

Fundacja zawarła umowę z zewnętrzną kancelarią prawną 2 listopada 2021 roku, której przedmiotem były w szczególności usługi doradztwa prawnego w związku z realizowanym przez Fundację projektem Centrum Ochrony Praw Chrześcijan. Na jej podstawie kancelaria była zobowiązana do pełnienia w siedzibie Fundacji dyżurów w łącznej liczbie 25 godzin miesięcznie. Za powyższą usługę otrzymywała miesięczne wynagrodzenie w wysokości 10 000 zł netto, co w całości było finansowane w ramach realizowanej umowy dotacji.

Na żądania kontrolerów dot. przedłożenia dokumentacji rzeczowej w związku z realizacją tej umowy Fundacja przedłożyła jedynie 18 zestawień pełnionych dyżurów za każdy miesiąc jej realizacji⁵¹, a także faktury odpowiadające ww. okresom i potwierdzenia przelewów, które nie były udokumentowaniem efektów rzeczowych realizacji umowy zawartej z kancelarią

(akta kontroli Tom I str. 486-519)

Jak wyjaśniła koordynator projektu zgromadzona w toku realizacji ww. umowy dokumentacja obejmowała w szczególności: faktury oraz potwierdzenia ich opłacenia, a także miesięczne ewidencje dyżurów. Zatem wynikający z umowy dotacji obowiązek przechowywania dokumentacji dot. realizacji projektu w siedzibie Fundacji został spełniony. Nadmienila również, że przyjęta przez Fundację interpretacja terminu „dokumentacja” wydaje się prawidłowa w kontekście żądań kontrolerów – efekty pracy wykonanej na podstawie zawartej z kancelarią umowy. Wskazała ponadto, że poza ewidencją godzinową odbytych dyżurów brak jest w siedzibie Fundacji jakichkolwiek efektów rzeczowych dot. realizacji umowy z kancelarią. Poinformowała również, że dokumentacja taka, ze względu na to, że petentami⁵² zgłaszającymi się do siedziby Fundacji z prośbą o pomoc prawną, były osoby powszechnie znane to postanowiono, że będzie ona przechowywana w siedzibie kancelarii.

(akta kontroli Tom II str. 2-3, 53-54)

Zdaniem NIK powyższe wyjaśnienia nie zasługują na uwzględnienie. Postanowienia umowy dotacji (§ 9 ust. 2) wyraźnie rozróżniają pojęcie dokumentacji rzeczowej i księgowej dotyczącej realizowanych zadań, a także wprost określają miejsce jej przechowywania (§ 9 ust. 10), czyli biuro projektu tj. zgodnie z ofertą siedziba Fundacji Lux Veritatis.

(akta kontroli Tom III str. 135-137)

⁵¹ Od listopada 2021 roku do października 2022 roku, w okresie listopad-grudzień 2022 r. umowa była zawieszona, a następnie od stycznia do czerwca 2023 r. Od lipca 2023 roku zakończono współpracę z kancelarią.

⁵² Osobami, które były dyskryminowane ze względu na wyznawaną wiarę i przez to prześladowane w miejscu pracy.

Informacji na temat faktycznej pracy lub osiągniętych efektów rzeczowych sfinansowanych ze środków Funduszu Sprawiedliwości nie dostarczają również opisy faktur (dokonane przez pracowników Fundacji) wystawionych przez kancelarię, które w sposób lakoniczny zostały opisane jedynie jako „usługi prawne” za kolejne miesiące realizacji umowy.

(akta kontroli Tom XVI str. 99-134)

W przypadku przedstawionych miesięcznych zestawień z pełnionych przez pięciu prawników zewnętrznej kancelarii prawnej dyżurów nie można nawet stwierdzić, że wydatki te były poniesione na zadania związane z realizowanym przez Fundację projektem Centrum Ochrony Praw Chrześcijan finansowanym ze środków Funduszu Sprawiedliwości. Mając na uwadze przedstawioną argumentację NIK stwierdza, że wydatki te w wysokości 180 000 zł poniesione ze środków finansowych Funduszu, ze względu na brak udokumentowania i przez to niezgodne z przytoczonymi zapisami umowy dotacji zawartej z Dysponentem Funduszu, nie były kwalifikowalne, a tym samym powinny zostać zwrócone.

5. Fundacja nie nabyła w trakcie realizacji umowy dotacji całości majątkowych praw autorskich do użytych w projekcie utworów, tj. opracowań merytorycznych publikacji, grafik do publikacji, wyprodukowanego ogłoszenia społecznego, treści w kampanii społecznej, grafik w kampanii społecznej oraz efektów pracy specjalisty ds. kampanii społecznej. Powyższe było niezgodne z § 5 ust. 1 umowy głównej. W myśl przywołanego przepisu Fundacja w okresie realizacji projektu powinna nabyć całość majątkowych praw autorskich, do wszystkich utworów, które zostały wykorzystane w toku realizacji przedmiotu umowy.

Jak wyjaśniła koordynator projektu umowa dotacji nie określała wymagań w zakresie zawierania umów z wykonawcami i dlatego wydatki poniesione na ww. utwory zostały dokonane jedynie na podstawie faktur wystawionych przez wykonawców na łączną kwotę 69 000 zł bez zawierania umów.

(akta kontroli Tom II str. 132, Tom III str. 127-131)

Zgodnie z art. 53 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych⁵³ skuteczne przeniesienie autorskich praw majątkowych następuje poprzez zawarcie umowy w formie pisemnej. Powyższa nieprawidłowość spowodowała, że przekazanie, na podstawie § 5 ust. 3 umowy dotacji, Dysponentowi utworów, do treści których Beneficjent nie nabył w pełni majątkowych praw autorskich nie mogło spowodować ich przeniesienia na Dysponenta Funduszu w toku realizacji projektu.

Beneficjent w trakcie trwania kontroli zawarł z wykonawcami stosowne umowy dotyczące przekazania majątkowych praw autorskich, na finansowane w ramach umowy dotacji ww. utwory.

(akta kontroli Tom II str. 380-417, Tom III str. 127-131)

6. Wydatki w ramach kosztów administracyjnych w łącznej wysokości 61 029,64 zł zostały poniesione na cele niezwiązane z realizacją projektu lub nie były niezbędne do jego realizacji:
 - a) Usługi doradztwa podatkowego, na które wydatkowano łącznie 44 631,40 zł⁵⁴.

⁵³ Dz. U. z 2022 r. poz. 2509, ze zm.

⁵⁴ 9 644,40 zł w 2020 roku, 13 176 zł w 2021 roku, 11 856 zł w 2022 roku, 9 955 zł w 2023 roku.

Jak wyjaśniła Członek Zarządu Fundacji usługi te obejmowały udzielanie porad, opinii i wyjaśnień z zakresu obowiązków podatkowych m.in. dla umów z projektu Centrum Ochrony Praw Chrześcijan.

(akta kontroli Tom II str. 364, Tom XXII str. 1-14, 28-47, 76-99, 116-139, 174-190, 206-229, 269-290, 311-334)

W ocenie NIK przytoczone wyjaśnienia nie zasługują na uwzględnienie. Należy podkreślić, że na podstawie § 4 ust. 1 umowy dotacji wydatki ponoszone z grupy kosztów administracyjnych projektu finansowanego ze środków Funduszu Sprawiedliwości powinny służyć jego obsłudze, a nie finansowaniu bieżącej działalności Fundacji. Mając na uwadze fakt, że Fundacja w toku realizacji umowy jako koszty kwalifikowalne projektu wliczała kwoty netto faktur, należy uznać, że powyższe usługi nie miały żadnego powiązania z realizowanym projektem. Wydatki te zostały zatem poniesione z naruszeniem § 4 ust. 1 oraz § 3 ust. 9 lit. a) umowy dotacji.

(akta kontroli Tom II str. 364, Tom III str. 123-127)

- b) Usługa badania sprawozdań finansowych Fundacji przez biegłego rewidenta – łącznie 16 398,24 zł⁵⁵.

Jak wyjaśniła Członek Zarządu Fundacji Beneficjent podlega obowiązkowemu badaniu sprawozdań finansowych. Wskazała ponadto, że badaniu temu podlegała pełna dokumentacja wszystkich zdarzeń gospodarczych, w tym dokumentacja projektu COPCh.

(akta kontroli Tom II str. 364, Tom XXII str. 76-99, 140-141, 174-190, 230-231, 269-290, 335-336)

NIK ponownie podkreśla, że z grupy kosztów administracyjnych mogą być finansowane wydatki związane z danym projektem. Umowa dotacji określała zarówno tryb realizacji obowiązków sprawozdawczych wobec Dysponenta Funduszu, sposoby weryfikacji tych dokumentów, jak i uprawnienia kontrolne Dysponenta wobec beneficjentów dotacji. Badanie rocznego sprawozdania finansowego nie było zatem konieczne do realizacji projektu, a obowiązek jego przeprowadzenia wynikał z innych przepisów powszechnie obowiązującego prawa. Należy zatem uznać, że wydatki te zostały poniesione niezgodnie z § 4 ust. 1 oraz § 3 ust. 9 lit. a) umowy dotacji.

(akta kontroli Tom II str. 364, Tom III str. 123-127)

7. Wydatki w łącznej wysokości 112 500 zł poniesione w toku realizacji projektu na pełnienie dyżurów telefonicznych przez profesjonalnego prawnika (adwokata) były niegospodarne, a ponadto niezgodne z § 3 ust. 9 lit. b) umowy dotacji. Na podstawie przytoczonego przepisu wydatki w ramach umowy dotacji są kwalifikowalne, gdy są racjonalne. Mając na uwadze także § 9 ust. 1 umowy uzasadnienie celowości ich poniesienia należy do obowiązków Beneficjenta. W toku kontroli dokumentacji, tj. raportów z pracy prawnika, ustalono że praca w trakcie dyżurów telefonicznych dotyczyła zasadniczo odbierania lub wykonywania połączeń i rozmów na poniższe tematy:
- brak możliwości interwencji w sprawie ze względu na niekwalifikowanie się sprawy interesanta,

⁵⁵ 5 869,47 zł w 2021 roku, 5 239,32 zł w 2022 roku, 5 289,45 zł w 2023 roku.

- informowanie o przedmiocie działalności Biura Sieci Pomocy Prawnej i Poradnictwa Obywatelskiego,
- informowanie o punktach Nieodpłatnej Pomocy Prawnej prowadzonej w okolicach miejsca zamieszkania interesanta,
- w skrajnych przypadkach, w trakcie dyżuru, prawnik nie wykonał lub nie odebrał żadnego telefonu.

W związku z powyższym NIK zauważa, że zatrudnienie do tej czynności profesjonalnego prawnika (adwokata) nie było niezbędne do realizacji projektu, a finansowanie dyżurów telefonicznych w kwocie od 300 do 500 zł za godzinę było nieuzasadnione i nieracjonalne, gdyż nie wymagało szczególnej wiedzy prawniczej.

(akta kontroli Tom XVII str. 402-518, Tom XVI str. 1-98)

Koordinator projektu w złożonych wyjaśnieniach nie zgodziła się z powyższymi ustaleniami odnośnie konieczności posiadania uprawnień zawodowych lub specjalistycznej wiedzy prawniczej. Wbrew stwierdzonym przez NIK nieprawidłowościom wskazała ponadto, że ze względu na przedmiot działalności Biura, tj. wyjątkowo złożoną problematykę dotyczącą ochrony konstytucyjnych wolności sumienia i wyznania oraz wszelkich naruszeń z tym związanych istotne było zatrudnienie prawników posiadających odpowiednie uprawnienia, szeroką wiedzę oraz doświadczenie.

(akta kontroli Tom II str. 376-377)

Zdaniem NIK, na podstawie przedstawionej dokumentacji nie można przyjąć, że wydatki poniesione na ten cel były racjonalne i żeby w trakcie pełnienia dyżurów telefonicznych była niezbędna specjalistyczna wiedza prawnicza. NIK zwraca uwagę, że tematyka rozmów z interesantami, ustalona na podstawie przedłożonych w toku kontroli raportów dziennych, nie wymagała wiedzy prawniczej, a w szczególności posiadania tytułu zawodowego adwokata. W związku z powyższym wydatki poniesione na ten cel były nieracjonalne i nieuzasadnione, a zatem niezgodne ze wskazanymi powyżej zapisami umowy dotacji.

Ponadto w przypadku 8 godzin, na które wydatkowano ze środków dotacji łącznie 3 900 zł stwierdzono, że pełnienie przez prawnika dyżurów nie było w żaden sposób udokumentowane, co było niezgodne z § 3 ust. 9 lit d) umowy dotacji. Zgodnie z przytoczonym przepisem wydatki w ramach projektu są kwalifikowalne, gdy są udokumentowane.

(akta kontroli Tom III str. 125, Tom XVIII str. 402-405)

Jak wyjaśniła koordinator projektu z opisu pozycji na fakturze wynika wprost, że usługa ta została wykonana. Dodała ponadto, że wystąpiły przypadki, że wykonanie tej usługi było weryfikowane w trakcie rozmów bezpośrednich lub telefonicznych z prawnikiem. Wskazała także, że z zapisów umowy dotacji nie wynika, aby jedynym dopuszczalnym sposobem weryfikacji wykonanych usług było jej udokumentowanie raportami.

(akta kontroli Tom II str. 376)

NIK zauważa, że chociaż przytoczone zapisy umowy dotacji nie wskazują sposobu odbioru usług i następnie uznania ich za wydatki kwalifikowalne projektu, to narzucają wprost konieczność dokumentowania ponoszonych wydatków. Powyższe, jak stwierdzono w toku kontroli, nie miało miejsca w przypadku 8 z 227 godzin dyżurów finansowanych ze środków dotacji.

8. W objętej szczegółowym badaniem próbie 49 z 203 spraw dotyczących złożonych przez Biuro Sieci Pomocy Prawnej i Poradnictwa Obywatelskiego zawiadomień o popełnieniu przestępstwa w 7 sprawach stwierdzono następujące nieprawidłowości na łączną kwotę 7 579,80 zł:

- a) W 2 sprawach⁵⁶, na które wydatkowano łącznie 1 000 zł, Biuro nie uzupełniało w określonym przez organy procesowe terminie braków formalnych w złożonych zawiadomieniach.

(akta kontroli Tom XVII str. 115-221, Tom IX str. 7-20, Tom XX str. 31-54)

Jak wyjaśniła koordynator Biura to prawnicy prowadzący sprawę oceniali zasadność podejmowania dalszych czynności procesowych zgodnie z interesem reprezentowanego pokrzywdzonego na podstawie różnych stanów faktycznych również w celu minimalizacji kosztów.

(akta kontroli Tom II str. 49)

Zdaniem NIK wydatki te były nieracjonalne i zgodnie z § 3 ust. 9 lit. b) umowy dotacji i nie powinny zostać uznane za kwalifikowalne, a przytoczone wyjaśnienia koordynatora Biura nie zasługują na uwzględnienie. Jeżeli uznano, że zostało popełnione przestępstwo i zawiadomiono o tym fakcie prokuraturę, to zasadne było kontynuowanie wszczętej drogi prawnej, w szczególności w zakresie uzupełniania braków formalnych. NIK wskazuje, że oceny zasadności przyjęcia sprawy do prowadzenia przez Biuro należało dokonać przed zleceniem sformułowania zawiadomienia prawnikowi i przed przekazaniem go do właściwej jednostki prokuratury

- b) W 5 sprawach⁵⁷, na które wydatkowano łącznie 6 579,80 zł, uchybiono warunkom formalnym wnoszonych przez Biuro środków odwoławczych. Uchybienia formalne dotyczyły braku umocowania do reprezentowania Fundacji przez koordynatora Biura, co było także kwestionowane przez organy procesowe⁵⁸.

Analiza akt spraw wykazała, że udzielanie przez członków zarządu Fundacji pełnomocnictwa miało miejsce po wezwaniu przez organy do uzupełnienia braków, jednak po skierowaniu do tych organów środków odwoławczych. Na podstawie takiego stanu faktycznego sądy lub prokuratury pozostawiały wniesione przez Biuro środki zaskarżenia bez rozpoznania, bądź odmawiały ich przyjęcia.

(akta kontroli Tom XVII str. 115-221, Tom XVIII str. 123-142, Tom XIX str. 74-191, 267-304, Tom XX str. 81-110, 157-173)

Jak wyjaśniła koordynator Biura kierowanie zażaleń na wydane zarządzenia o odmowie wszczęcia lub umorzeniu postępowań było poprzedzone oceną tych orzeczeń przez prawników. Zlecenie formułowania zażaleń w kolejnych sprawach miało miejsce, ponieważ nie zgadzano się z wydanymi w toku zarządzeniami bądź postanowieniami.

(akta kontroli Tom II str. 49-50)

⁵⁶ COPCH_ZP_32_2021_ASŁ, COPCH_ZP_55_2022_ML.

⁵⁷ COPCH_ZP_9_2021_ML, COPCH_ZP_14_2022_ML, COPCH_ZP_19_2022_ML, COPCH_ZP_37_2022_ML, COPCH_ZP_56_2022_AŻ, COPCH_ZP_9_2023_ASŁ.

⁵⁸ Organy te w 2 (COPCH_ZP_19_2022_ML i COPCH_ZP_37_ML) z 6 kwestionowanych spraw zwracały również uwagę, że Fundacji nie przysługiwały uprawnienia wnoszenia środka odwoławczego ze względu na to, że nie spełniała ona wymogów art. 49 § 1 i 2 Ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 37 ze zm., dalej: kpk).

Poniesione na ten cel wydatki ze środków dotacji były nieracjonalne, tj. dokonane z naruszeniem § 3 ust. 9 lit. b) umowy dotacji. Zdaniem NIK były one także niegospodarne i w związku z § 3 ust. 3 lit. a) tiret pierwsze oraz § 3 ust. 9 lit. f) umowy dotacji nie powinny zostać uznane za kwalifikowalne. Przepisy prawa powszechnie obowiązującego⁵⁹ wyraźnie wskazują komu i na jakim etapie postępowania przysługuje prawo do wniesienia zażalenia na wydane w jego toku orzeczenia. Nie można przyjąć argumentu, że działaniem racjonalnym oraz gospodarnym było formułowanie kolejnych zażaleń opierając się jedynie na ocenie stanu faktycznego prezentowanego przez organy procesowe z pominięciem stanu prawnego w konkretnych sprawach. NIK zwraca uwagę, że pomimo stwierdzania braku umocowania koordynatora Biura do działania w kolejnych sprawach nie zaprzestano sporządzania i składania kolejnych obarczonych błędami formalnymi pism procesowych.

Z wyjaśnień przedstawionych przez Koordynator projektu w związku z ww. nieprawidłowościami wynika, że wszystkie kwestionowane postępowania były prowadzone przez profesjonalnych pełnomocników, a decyzje w konkretnych sprawach były podejmowane zgodnie z najlepszym interesem pokrzywdzonego. Koordynator dodała ponadto, że nie uchybiono żadnym koniecznym czynnościom procesowym, a praktyka stwierdzania rzekomych braków formalnych należy do częstych m.in. w postępowaniach sądowych i jest czynnikiem niezależnym od Biura.

(akta kontroli Tom II str. 377)

Zdaniem NIK przytoczone przez koordynator Biura lub koordynator projektu COPCh argumenty nie znajdują uzasadnienia, bądź są wręcz sprzeczne ze stwierdzonym stanem faktycznym. Ponadto NIK stwierdza, że przyjęta przez Biuro praktyka w zakresie zlecenia⁶⁰ opracowania zawiadomień lub innych pism mogła być przyczyną braków formalnych powstałych w opisanych wyżej 7 z 49 zbadanych spraw. Zawiadomienia o możliwości popełnienia przestępstwa były bowiem opracowywane przez prawników, a następnie podpisywane przez Koordynatora Biura Sieci Pomocy Prawnej i Poradnictwa Obywatelskiego, która nie posiadała umocowania do reprezentowania Fundacji. Dopiero na etapie składania zażaleń na wydane w toku postępowań przygotowawczych bądź sądowych orzeczenia⁶¹ Zarząd Fundacji wydawał pełnomocnictwa Koordynatorowi Biura, które były cedowane na konkretnych prawników przygotowujących pisma⁶². Opisany i stosowany przez Fundację sposób współpracy zamiast powszechnie przyjętego, tj. udzielenia pełnomocnictwa prawnikom do działania w konkretnej sprawie, mógł doprowadzić do niegospodarnego lub nieracjonalnego wydatkowania w toku realizacji projektu łącznie 7 579,80 zł.

Stwierdzono także, że wydatki poniesione na sporządzenie pism procesowych w 6 z 7 spraw kwestionowanych przez NIK, było wykonywane przez prawników, którzy nie byli profesjonalnymi pełnomocnikami – adwokatami bądź radcami prawnymi, co także mogło mieć wpływ na

⁵⁹ Art. 305 i 306 kpk.

⁶⁰ Zarówno w ramach umów zleceń jak i w ramach współpracy z profesjonalnymi prawnikami (adwokatami) prowadzącymi kancelarie prawne.

⁶¹ Lub reprezentacji w sądzie.

⁶² W toku badania przez organy procesowe warunków formalnych składanych pism procesowych, tj. umocowania koordynatora Biura lub prawników do działania w imieniu Fundacji stwierdzano, że na moment ich składania nie byli oni do tego upoważnieni.

niegospodarne wydatkowanie środków finansowych na ten cel. Koordynator projektu odnośnie do braku posiadania przez te osoby tytułu zawodowego prawnika wyjaśniła⁶³, że osobom takim były zlecane konkretne czynności ze względu na ich większą dostępność czasową w porównaniu z prawnikami prowadzącymi kancelarie prawne.

(akta kontroli Tom II str. 454-455)

9. Fundacja nie złożyła w terminie określonymi w § 11 ust. 3 lit. i) umowy sprawozdania za lata 2020-2023, tj. za cały okres realizacji umowy dotacji. Zgodnie przywołanym przepisem Fundacja była zobowiązana do złożenia tego sprawozdania w terminie 15 dni od dnia zakończenia realizacji przedmiotu umowy (do 15 stycznia 2024 r.). Koordynator projektu wyjaśniła, że nie miała pewności, jakie sprawozdania należało sporządzić w aplikacji (można było dodać sprawozdanie końcowe i okresowe). Po konsultacji z opiekunem zadania w MS, który poinformował, że należy wypełnić jedynie sprawozdanie okresowe za II półrocze 2023 r., zostało złożone tylko takie.

(akta kontroli Tom II str. 12)

Zdaniem NIK powyższa nieprawidłowość może skutkować nałożeniem przez Dysponenta Funduszu, na podstawie § 16 ust. 2 umowy dotacji, kar umownych na Fundację w wysokości 0,025% łącznej wartości środków wypłaconych w toku realizacji umowy, za każdy dzień zwłoki, tj. 1 779,24 zł dziennie.

(akta kontroli Tom III str. 141)

1.2 Umowa nr DFS-II.7211.103.2020 na realizację projektu Prawda a Historia

Opis stanu
faktycznego

Umowa o nr DFS-II.7211.103.2020 (dalej: umowa dotacji, umowa główna) pomiędzy Fundacją a Dysponentem została zawarta 18 czerwca 2020 r. i opiewała na kwotę 5 488 320 zł. Całkowita wartość realizowanego zadania wraz z czteroprocentowym współfinansowaniem przedmiotu umowy ze strony Fundacji wynosiła 5 717 000 zł⁶⁴. Przyznana dotacja celowa została podzielona na lata, tj. w 2020 roku – 912 960 zł, 1 473 600 zł w 2021 roku, 1 550 880 zł w 2022 i 2023 roku.

Dysponent po zatwierdzeniu sprawozdań za I półrocze każdego roku realizacji umowy oraz po wniesieniu przez Beneficjenta wkładu własnego w odpowiedniej wysokości zawierał zgodnie § 2 ust. 3-5 umowy dotacji umowy finansowe na rok następny⁶⁵. Na ich podstawie, a także stosownie do § 2 ust. 9-12 umowy głównej Dysponent przelewał środki na wydzielony rachunek bankowy w łącznie 15 transzach (3 w 2020 roku i po 4 w latach 2021-2023). Za wyjątkiem pierwszej transzy dotacji w 2023 roku w wysokości 387 720 zł, która została przelana na konto Fundacji z opóźnieniem 45 dni⁶⁶, Dysponent terminowo i w odpowiedniej wysokości przekazywał środki dotacji celowej.

(akta kontroli Tom VIII str. 167-171, 269-282, Tom XV str. 385-386)

Fundacja zaoferowała wniesienie pieniężnego współfinansowania przedmiotu umowy (tzw. wkładu własnego) w łącznej wysokości 228 680 zł⁶⁷. Wkład własny

⁶³ Choć wcześniej wskazywała, że każdy z prawników był profesjonalnym pełnomocnikiem.

⁶⁴ W tym 228 680 zł wkładu własnego.

⁶⁵ Umowa finansowa na 2021 rok z 30 października 2020 r., na 2022 rok z 8 grudnia 2021 r. oraz na 2023 rok z 9 grudnia 2022 r.

⁶⁶ Uznanie konta dotacji we wskazanej kwocie nastąpiło 28 lutego 2023 r. chociaż zgodnie z §2 ust. 12 umowy dotacji pierwsza transza dotacji w tym roku powinna zostać przekazana do 14 stycznia 2023 r. (za termin wypłaty dotacji uznaje się dzień obciążenia rachunku Dysponenta).

⁶⁷ 4% wartości przedmiotu umowy.

był wnoszony w terminach wynikających z § 2 ust. 7 umowy dotacji⁶⁸, a także w odpowiedniej wysokości, zgodnej z § 2 ust. 6 lit. a)-d) tej umowy. Współfinansowanie przedmiotu umowy wyniosło w 2020 roku - 38 040 zł, w 2021 roku - 61 400 zł i po 64 620 zł w latach 2022-2023.

(akta kontroli Tom VIII str. 169, Tom XV str. 384)

Przedmiotem umowy nr DFS-II.7211.103.2020 z 18 czerwca 2020 r. zawartej przez Fundację z Dysponentem Funduszu, była szeroko zakrojona kampania informacyjna na temat wolności słowa w kontekście wolności obywatelskiej, prawdy historycznej a przede wszystkim odkłamywania historii.

W ramach złożonej oferty Fundacja zobowiązała się do:

- produkcji i emisji łącznie 24 audycji „Rozmów Niedokończonych”⁶⁹,
- produkcji i emisji 55 felietonów filmowych⁷⁰,
- wydania 4 publikacji – po jednej w każdym roku realizacji projektu,
- zorganizowania 3 konferencji naukowo-historycznych – po jednej w latach 2021-2023.

Złożona oferta przewidywała także przekazanie Ministerstwu Sprawiedliwości licencji do korzystania z wyprodukowanych audycji, jednak ze względu na zapisy umowy dotacji określające sposób przeniesienia praw autorskich, nie przekazano licencji do utworów wytworzonych ze środków Funduszu⁷¹.

(akta kontroli Tom VIII str. 205-208)

Złożona przez Fundację oferta została czterokrotnie zmieniona. Każdorazowo przed złożeniem korekty Fundacja na podstawie § 17 ust. 5 umowy dotacji przesyłała na adres mailowy opiekuna zadania wypełniony zgodnie z załącznikiem nr 6 do umowy głównej formularz zmian do akceptacji. Fundacja nie dysponowała jednak zmienionymi wersjami złożonych ofert, a jedynie ww. formularzami zmian. Wszystkie wprowadzane przez Fundację modyfikacje oferty dotyczyły zmiany zasobu kadrowego zaangażowanego w realizację projektu.

(akta kontroli Tom VIII str. 285-319)

Fundacja realizowała projekt w ramach czterech zadań:

1. *Organizowanie oraz przeprowadzanie akcji i przedsięwzięć informacyjnych*, w ramach którego wytworzyła we wskazanych w umowie dotacji terminach poniższe produkty:
 - a) audycje „Rozmowy Niedokończone” - wydatkowano łącznie 1 932 000 zł (tj. 33,8% wydatków poniesionych na realizację zadania), na który składało się:
 - produkcja zwiastunów audycji - 72 000 zł, tj. 3 000 zł za każdy zwiastun,
 - emisja zwiastunów audycji - 252 000 zł, tj. 2 100 zł za emisję jednego zwiastuna⁷²,
 - produkcja i emisja premierowa audycji „Rozmowy Niedokończone” – 1 560 000 zł, tj. 65 000 zł za jeden odcinek,

⁶⁸ Przed podpisaniem umowy dotacji oraz umów finansowych na lata 2021-2023.

⁶⁹ 4 w 2020 roku, po 6 w 2021 i 2022 roku, 7 w 2023 roku.

⁷⁰ 10 w 2020 roku i po 15 w 2021, 2022 i 2023 roku.

⁷¹ Sposób przekazywania wytworzonych produktów oraz przenoszenia praw autorskich na Dysponenta Funduszu został opisany w dalszej części niniejszego wystąpienia.

⁷² Przed emisją każdego odcinka premierowego audycji wyemitowano co najmniej 5 zwiastunów.

- umieszczenie audycji na VOD www.tv-trwam.pl – 48 000 zł, tj. 2 000 zł za umieszczenie jednej audycji.

Wyprodukowane audycje dotyczyły m.in.:

- „O wolności wypowiedzi – aspekty prawne, granice wolności”,
- „Wołyń – przemilczana historia”,
- „Obozy zagłady”,
- „Narodowe Siły Zbrojne”,
- „Dezinformacja rosyjska w polityce historycznej Kremla wobec Polski”.

Poruszane w toku ww. audycji problemy i zagadnienia wykraczały poza tematykę przeciwdziałania przestępczości i dotyczyły szeroko pojętej publicystyki historycznej. NIK zwraca także uwagę, że audycja „Rozmowy Niedokończone” stanowi jeden ze stałych punktów programu TV TRWAM, a w trakcie realizacji umowy stacja emitowała inne, zbliżone tematycznie audycje, które nie były finansowane ze środków Funduszu Sprawiedliwości (m.in.: „100-lecie powrotu Pomorza do Polski”, „Budowa niepodległej Polski (1918-1921)”, „Polskie lato 1980 roku. Początek dekady „Solidarności””, „Polski Wrzesień 1939”). Powyższe oznacza, że realizując zadania zlecone przez Dysponenta Funduszu, Fundacja nie musiała tworzyć nowych, unikatowych produktów. Uzyskana dotacja bezpośrednio wpierała więc działalność statutową Fundacji, a jej związek z celami Funduszu był co najwyżej ograniczony.

Wyprodukowane i wyemitowane ze środków dotacji audycje w większości trwały od 65 do 70 minut. W przypadku jednej audycji pt. „Działania rosyjskich służb wobec Polski”, wyemitowanej 30 sierpnia 2023 roku, Fundacja dokonała przelewu kwoty 65 000 zł za emisję i produkcję tej audycji, pomimo że jej czas trwania został skrócony do 45 minut, co zostało szerzej opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Zgodnie z przyjętą praktyką audycje zazwyczaj następnego dnia były umieszczane na platformie VOD. W toku czynności kontrolnych potwierdzono, że znajdują się one na wskazanej stronie internetowej.

(akta kontroli Tom II str. 34-38, Tom XVI str. 507 pliki 1-8, 12-23, str. 509 pliki 4-17)

Fundacja w 20 z 24 przypadków wyemitowała dwie, a w 4 przypadkach jedną dodatkową audycję powtórkową „Rozmów niedokończonych”, pomimo iż nie było to przedmiotem oferty.

(akta kontroli Tom XV str. 387-388)

b) Felietony filmowe – wydatkowano łącznie 1 842 500 zł, na który składało się:

- Produkcja felietonów filmowych – 1 375 000 zł, tj. 25 000 zł za jeden odcinek,
- Emisja felietonów filmowych – 440 000 zł, tj. 8 000 zł za jeden odcinek,
- Umieszczenie felietonu na VOD www.tv-trwam.pl – 27 500 zł, tj. 500 zł za jeden odcinek.

Wyprodukowane i wyemitowane audycje nosiły m.in. następujące tytuły:

- „Bitwa pod Wizną”,
- „Cichociemni”,
- „Czy akta SB to wiarygodne źródło prawdy?”,
- „Nigdy niepublikowane 250 zdjęć św. Jana Pawła II”,

- „Żegota”,
- „Getto Warszawskie”.

Treść poszczególnych audycji dotyczyła niepowiązanych ze sobą merytorycznie wydarzeń z historii najnowszej Polski wraz z komentarzami zaproszonych gości i wykraczała ona poza tematykę przeciwdziałania przestępczości. Uzyskana dotacja bezpośrednio wpierała więc działalność statutową Fundacji, a jej związek z celami Funduszu był co najmniej ograniczony.

Czas trwania wszystkich wyprodukowanych felietonów był zgodny z oferowanym. W 10 na 55 przypadków wynosił 10 minut, a w pozostałych 45 przypadkach ponad oferowaną długość (do 22 minut).

W przypadku 4 z 10 felietonów wyprodukowanych w 2020 roku stwierdzono, że godziny ich emisji i poniesione na ten cel wydatki będą gwarantowały najlepsze efekty, co zostało szerzej opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*. Pozostałe 6 felietonów wyemitowanych w tym roku mieściło się w paśmie, które zgodnie z cennikiem reklamowym, były najczęściej oglądane⁷³. W kolejnych latach emisja felietonów odbywała się, co od zasady, między 16:30 a 17:45.

Zgodnie z przyjętą praktyką felietony były umieszczane na platformie VOD następnego dnia po emisji. W toku kontroli stwierdzono, że wszystkie wyprodukowane felietony znajdują się pod wskazanym adresem internetowym.

(akta kontroli Tom II str. 23-31, Tom XVI 504 pliki 1-7, 505 pliki 1-7, str. 506 pliki 1-23, str. 507-508 pliki 24-41)

- c) W ramach tego zadania finansowano także działania informacyjne w social mediach – łącznie 117 500 zł, które dotyczyły: prowadzenia kont w social mediach – 44 000 zł⁷⁴, wynagrodzenia specjalisty ds. promocji – 27 500 zł⁷⁵, wynagrodzenia specjalisty ds. IT – 46 000 zł⁷⁶.

2. *Finansowanie przygotowania, druku oraz kolportażu publikacji i wydawnictw związanych z prawami osób pokrzywdzonych przestępstwem oraz zapobiegania przestępczości, w ramach którego Fundacja zleciła opracowanie, druk i dystrybucję czterech publikacji pt.:*

- Prawda a Historia,
- Prawda a Historia. Polska i jej wschodni sąsiedzi,
- Żegota,
- Relacje polsko-rosyjskie na przełomie XX i XXI wieku.

Całkowity koszt realizacji tego zadania wyniósł 273 000 zł, w tym m.in.:

- research – 7 000 zł,
- stworzenie tekstów – 68 000 zł,
- fotografie i grafiki – 40 000 zł,
- druk – 100 000 zł,
- dystrybucja – 32 000 zł.

Powyższe publikacje zostały opracowane, wydrukowane oraz rozdyskrebowane w terminach wskazanych w ofercie.

(akta kontroli Tom II str. 60, Tom IX str. 322-325, Tom X str. 382-385, Tom XI str. 298-301, Tom XIII str. 272-275, Tom XIV str. 1-217)

⁷³ 2 odcinki w godzinach porannych w weekend – 7:35 i 9:45 oraz 4 odcinki w godzinach wczesnopopołudniowych w dni powszednie – 13:10 i 13:20.

⁷⁴ 8 000 zł w 2020 roku i po 12 000 zł rocznie w latach 2021-2023.

⁷⁵ 5 000 zł w 2020 roku i po 7 000 zł rocznie w latach 2021-2023.

⁷⁶ 10 000 zł w 2020 roku i po 12 000 zł rocznie w latach 2021-2023.

Ustalono, że Fundacja nie udokumentowała przeprowadzenia researchów do ww. publikacji, a jedyną dokumentacją przedłożoną w toku kontroli były wystawione rachunki do umów zleceń. Więcej na ten temat w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli Tom XIX str. 300-304, Tom X str. 105-114, Tom XI str. 239-247, Tom XIII str. 380-388)

Zdaniem NIK wyprodukowane w ramach realizacji ww. umowy dotacji publikacje nie wspierały celów Funduszu, w szczególności nie dotyczyły przeciwdziałania przyczynom przestępczości, a dotyczyły wybranych zagadnień z zakresu najnowszej historii Polski.

3. *Organizowanie lub zlecanie organizacji konferencji, seminariów* – jedna konferencja rocznie w latach 2021-2023:

- „Prawda a Historia. Polska wobec wschodnich sąsiadów” 16 listopada 2021 r.,
- „Żegota - 80 rocznica powstania Rady Pomocy Żydom” 24 października 2022 r.,
- „Relacje polsko-rosyjskie na przełomie XX i XXI w.” 7 listopada 2023 r.

Całkowity koszt realizacji tego zadania wyniósł 300 000 zł, z tego:

- organizacja konferencji – 180 000 zł, tj. rocznie 30 000 zł na organizację konferencji od strony technicznej oraz 30 000 zł na organizację konferencji – wynajęcie sali wraz z zapleczem multimedialnym,
- produkcja i transmisja konferencji w TV TRWAM – 120 000 zł, tj. 40 000 zł za jedną konferencję.

Konferencje zostały zorganizowane w terminach wskazanych w umowie, a wydatki poniesiono zgodnie z zaoferowanym kosztorysem. Wszystkie zorganizowane konferencje były transmitowane w TV TRWAM.

(akta kontroli Tom II str. 62, Tom XVI str. 507 plik 9, str. 509 plik 1, str. 510 pliki 1-3)

Podobnie jak w przypadku publikacji NIK zauważa, że zorganizowane konferencje nie były związane z realizacją celów Funduszu, w szczególności przeciwdziałaniem przyczynom przestępczości. Analogicznie jak w przypadku wyprodukowanych ze środków Funduszu felietonów, tematami konferencji były komentarze nt. wydarzeń historycznych – zasadniczo zbieżnych z tematami wydanych publikacji.

4. Koszty administracyjne

Zgodnie z § 4 ust. 1 umowy dotacji nie więcej niż 25% wartości kosztów kwalifikowalnych realizacji przedmiotu umowy może być przeznaczone przez Beneficjenta na tzw. koszty administracyjne związane z jej realizacją⁷⁷.

Fundacja wskazała w ofercie należne koszty administracyjne w kwocie 1 250 000 zł (tj. 21,87% zaoferowanych kosztów kwalifikowalnych projektu), z tego 200 000 zł w 2020 roku i po 350 000 zł w latach 2021-2023.

Kwota pobranych w toku realizacji umowy kosztów administracyjnych wyniosła łącznie 1 249 956 zł⁷⁸. Beneficjent co do zasady zgodnie z § 4 ust. 5 umowy raz w miesiącu na podstawie wewnętrznych not księgowych przelewał na inne konta bankowe Fundacji tytułem kosztów administracyjnych środki z rachunku

⁷⁷ Otwarty katalog możliwych do sfinansowania wydatków z tej grupy kosztów był taki sam jak w przypadku umowy na realizację projektu Centrum Ochrony Praw Chrześcijan.

⁷⁸ Poza 2023 rokiem, kiedy pobrano koszty administracyjne w wysokości 349 956 zł, Beneficjent przelewał pełną kwotę kosztów administracyjnych ujętych w kosztorysie.

bankowego służącego do obsługi dotacji. Wyjątki od miesięcznego przelewania na inne konto Fundacji ww. środków to jednorazowe przełanie 50 000 zł (w czerwcu 2020 r. – tytułem kosztów administracyjnych za maj i czerwiec 2020 r.), dwukrotne przekazanie po 25 000 zł w październiku 2020 roku (tytułem kosztów administracyjnych za wrzesień i październik 2020 r.) oraz po 29 166,67 zł w marcu 2021 r. (tytułem kosztów administracyjnych za luty i marzec 2021 r.). Umowa nie przewidywała sankcji za niestosowanie się do ww. zapisów. Zdaniem NIK, ze względu na rozliczenie kosztów administracyjnych przez Dysponenta w ujęciu rocznym jedynie na podstawie ich wysokości w odniesieniu do kwoty wydatkowanej dotacji, powyższa praktyka nie rodziła żadnych negatywnych skutków.

Przyjęta metodyka kwalifikowania poniesionych przez Fundację wydatków do grupy kosztów administracyjnych budzi wątpliwości NIK. Przyjęto zasadę, że wydatki kwalifikowano w części równej udziałowi kosztów administracyjnych w kosztach całego projektu dla danego roku (przykładowo na 2020 r. udział wynosił 21,07%). Zdaniem NIK, jeżeli uznano za zasadne finansowanie jakiegoś wydatku w części w ramach kosztów administracyjnych dotacji, to część ta powinna odzwierciedlać rzeczywiste wykorzystanie tego wydatku do jego realizacji.

Z przedstawionych w toku kontroli dokumentów, w tym rachunków i faktur, które były finansowane z kosztów administracyjnych wynikało, że Beneficjent wykorzystał całą kwotę pobraną z tego tytułu, tj. 1 249 956 zł. Fundacja pokrywała w ramach ww. kosztów w szczególności następujące wydatki:

- wynagrodzenia księgowej projektu⁷⁹,
- najem powierzchni biurowej w biurze projektu,
- materiały i artykuły biurowe,
- usługi telefoniczne oraz opłaty za internet,
- zakup lub naprawę urządzeń w studio TV TRWAM lub biurze projektu,
- należności publicznoprawne dot. zawieranych umów zleceń i stanowiące koszt zleceniodawcy.

Ponadto z tej części dotacji finansowane były m.in. licencje na utwory audio, opłaty prolongacyjne do koncesji dla TV TRWAM lub usługi doradztwa podatkowego. Zdaniem NIK nie były one bezpośrednio związane z realizacją finansowanego ze środków Funduszu Sprawiedliwości projektu, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli Tom VIII str. 173, 239-240, Tom XV str. 380, Tom XXII str. 15-27, 100-115, 191-205, 291-310)

Fundacja w ofercie zaplanowała osiągnięcie 10 rezultatów, tj.

- uzyskanie przez uczestników projektu kompleksowych informacji dotyczących tematyki projektu dzięki emisji audycji w TV TRWAM (1 100 000),
- zwiększenie świadomości społecznej dotyczącej tematyki projektu (1 100 000),
- działania informacyjne i edukacyjne w celu ochrony dobrego imienia Polski (1 100 000),
- uzyskanie przez uczestników projektu wiedzy na temat ochrony wolności słowa i swobód obywatelskich (1 100 000),
- ukształtowanie postaw prospołecznych i proobywatelskich (1 100 000),

⁷⁹ Koordynator w ramach tego zadania nie pobierał wynagrodzenia.

- ukształtowanie właściwych postaw patriotycznych poprzez pokazywanie procesu odkłamywania historii (1 100 000),
- uświadomienie uczestnikom projektu istnienia i konieczności walki ze szkodliwymi stereotypami, szczególnie w obszarze historii Polski, jej wpływu na losy powojennej Europy (1 100 000),
- uzyskanie przez uczestników projektu wiedzy o przepisach prawa w powyższych zakresach, ze szczególnym uwzględnieniem wolności słowa (1 100 000),
- uzyskanie przez uczestników projektu wiedzy o ważnych i wartościowych inicjatywach instytucjonalnych i oddolnych (społecznych) związanych z tematyką projektu (40 000),
- włączenie tematyki projektu w dyskurs społeczny (1 000).

Wartości docelowe 8 z 10 ww. rezultatów zostały oszacowane na podstawie badań oglądalności TV TRWAM przeprowadzonych przez niezależny instytut badawczy w 2018 r. Pozostałe dwa rezultaty, których wartości zostały ustalone na 40 000 oraz 1 000 odnosiły się odpowiednio do planowanego nakładu publikacji oraz przewidywanej liczby uczestników konferencji, co opisano szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli Tom I str. 138-143, Tom VIII str. 205-208)

Umowa nie zawierała zapisów określających w szczególności konieczność zapewnienia trwałości produktów wytworzonych ze środków dotacji bądź okresu, przez który produkty te powinny być utrzymywane przez Beneficjenta. Fundacja wskazała jednak w ofercie, że przewidywane rezultaty zadań będą trwałe, jednocześnie wskazując, że ze względu na sposób ich określenia („w wymiarze procesów poznawczych”) trudno będzie określić ich trwałość w sposób precyzyjny.

(akta kontroli Tom VIII str. 167-188, 209)

Fundacja na podstawie § 7 ust. 5 umowy dotacji była zobowiązana do przedstawienia szczegółowego planu promocji projektu na każdy rok jego realizacji. W latach 2020 oraz 2022-2023 plan został przesłany do Dysponenta w umownym terminie⁸⁰. W 2021 roku plan promocji przekazano z opóźnieniem 20 dni, co jak wskazano w korespondencji z Dysponentem wynikało z problemów organizacyjno-kadrowych Fundacji.

(akta kontroli Tom I str. 72-78, 85-90, 97-101, 107-110, Tom VIII str. 176-177)

Fundacja zgodnie z § 7 ust. 2 lit b) umowy dotacji była zobowiązana do uzyskania akceptacji opiekuna projektu w Ministerstwie Sprawiedliwości dla wytwarzanych ze środków Funduszu Sprawiedliwości produktów przed ich publikacją, drukiem i dystrybucją. Na podstawie przedłożonej w toku kontroli korespondencji z opiekunem zadania ustalono, że:

- 10 na 24 zapowiedzi audycji programu „Rozmowy Niedokończone”,
- 20 na 24 audycji „Rozmów Niedokończone”⁸¹,
- 54 na 55 felietonów filmowych,
- 2 na 4 publikacje,
- wszystkie 3 konferencje naukowe

⁸⁰ W 2020 roku do 14 dni od dnia zawarcia umowy, a w latach 2021-2023 do 30 października roku poprzedzającego.

⁸¹ W przypadku zapowiedzi audycji przesyłano tekst autopromocji lub gotowe wideo, a w przypadku programu „na żywo” akceptacji podlegał temat odcinka lub/i zaproszeni goście.

były zaakceptowane przez Dysponenta. W pozostałych przypadkach Fundacja nie dysponowała potwierdzeniem akceptacji wytworzonych produktów, gdyż korespondencja ta nie została zarchiwizowana. Jak wyjaśniła koordynator projektu wynikało to z konieczności usuwania części korespondencji ze względu na ograniczoną pojemność skrzynki poczty elektronicznej. Ustalono także, że w 4 przypadkach Dysponent zgłaszał uwagi do nadesłanych przez Beneficjenta produktów: dwóch tematów felietonu, tematu audycji programu „Rozmowy Niedokończone” oraz tekstów do jednej z publikacji.

Beneficjent zgodnie z § 7 ust. 1 i 2 umowy dotacji oznaczał wytworzone ze środków Funduszu produkty, w tym publikacje, ogłoszenia, audycje logotypem Ministerstwa Sprawiedliwości i Funduszu Sprawiedliwości oraz zamieszczał klauzulę o źródle finansowania⁸².

(akta kontroli Tom II str. 39, 61, 63, 435-436, Tom VIII str. 176-177)

Fundacja zgodnie z § 5 ust. 1 umowy głównej nabyła całość praw autorskich do większości powstałych ze środków dotacji utworów⁸³, tj. tekstów do publikacji, części fotografii oraz zrealizowanych przez podwykonawcę felietonów. Nie nabyto jednak praw autorskich do czterech grafik użytych w publikacjach oraz jednej fotografii, co opisano szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli Tom VIII str. 174)

Stosownie do § 5 ust. 3 umowy dotacji Fundacja przekazywała w latach 2021-2023 terminowo, tj. do 15 dni od dnia zakończenia każdego roku kalendarzowego powstałe ze środków dotacji utwory. Utwory powstałe w 2020 roku zostały przesłane do Dysponenta dopiero 19 lipca 2021 r. co miało miejsce w trakcie weryfikacji sprawozdania za II półrocze 2020 roku. Jak wynikało z kierowanej do Dysponenta korespondencji powyższe nastąpiło w wyniku niedopatrzenia.

(akta kontroli Tom VII str. 441, Tom IX str. 25, Tom XII str. 1, 583)

Stosownie do § 3 ust. 4 umowy głównej, Fundacja gromadziła, wydatkowała i rozliczała środki na realizację przedmiotu umowy⁸⁴ na odrębnym rachunku bankowym. Beneficjent prowadził także wyodrębnioną ewidencję księgową środków dotacji. Zgodnie z § 11 ust. 1 umowy głównej Fundacja była zobowiązana dostarczać drogą elektroniczną na adres opiekuna zadania w MS miesięczne wyciągi bankowe w terminie do 10. dnia następnego miesiąca. Na podstawie przedłożonej w toku kontroli korespondencji z Dysponentem ustalono, że 30 z 43 wyciągów zostało przekazanych w umownym terminie. Fundacja nie zachowała pozostałej części korespondencji dotyczącej realizacji tego obowiązku. W toku badania 225 dowodów księgowych na łączną kwotę 4 253 500 zł stwierdzono, że były one opisane zgodnie z załącznikiem nr 5 do umowy dotacji. Dokumenty te spełniały wymagania określone w art. 21 i 22 ustawy o rachunkowości.

(akta kontroli Tom II str. 188, Tom VIII str. 169, 180)

W toku realizacji projektu Fundacja nie była zobowiązana i nie stosowała ustawy z dnia 11 września 2019 r. - Prawo zamówień publicznych⁸⁵. Na podstawie wewnętrznych regulacji dot. zakupów wyłoniono podwykonawców, którzy

⁸² „Współfinansowano ze środków Funduszu Sprawiedliwości, którego dysponentem jest Minister Sprawiedliwości”.

⁸³ W rozumieniu art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych.

⁸⁴ Zarówno przekazane przez Dysponenta z tytułu dotacji jak również pieniężne współfinansowanie przedmiotu umowy.

⁸⁵ Dz. U. z 2024 r. poz. 1320. Nie stosowano także ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. - Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1843, ze zm.).

zrealizowali materiały wykorzystane do łącznie 27 felietonów filmowych. W toku kontroli nie stwierdzono naruszeń wewnętrznych regulacji w dwóch przeprowadzonych przez Fundację postępowaniach mających na celu wyłonienie wykonawców.

(akta kontroli Tom I str. 144-167, Tom XIX str. 175-181, Tom XII str. 354-366)

Umowa dotacji nie zawierała zapisów odnoszących się do zakazu bądź możliwości zlecenia części lub całości zadań podmiotom powiązanym osobowo lub kapitałowo z Beneficjentem dotacji. Stwierdzono jednak, że w czasie trwania projektu na jego realizację związaną z TV TRWAM wydatkowano łącznie 3 592 000 zł (tj. 62,8% całkowitej wartości zadania), w tym na:

- produkcję i emisję zwiastunów oraz audycji na żywo programu „Rozmowy Niedokończone” – łącznie 1 884 000 zł,
- produkcję i emisję felietonów historycznych – łącznie 1 512 500 zł,
- produkcję i emisję konferencji naukowych – łącznie 120 000 zł,
- zamieszczanie audycji i felietonów na VOD TV TRWAM – łącznie 75 500 zł.

(akta kontroli Tom II str. 23-31, 34-38, 62)

Fundacja zgodnie z § 11 ust. 2 umowy dotacji była zobowiązana do przekazywania w terminie 15 dni od zakończenia każdego kwartału realizacji umowy tzw. informacji kwartalnych. Ustalono, że pierwotne wersje ww. informacji były przekazywane terminowo, za wyjątkiem informacji kwartalnej za IV kwartał 2020 roku, która została przekazana z opóźnieniem 3 dni. Skutkowało to naliczeniem przez Dysponenta, na podstawie § 16 ust. 3 umowy głównej, kar umownych w wysokości 320,34 zł, które zostały uregulowane w określonym przez Dysponenta terminie.

(akta kontroli Tom II str. 184, Tom XIX str. 1-8)

Na podstawie § 11 ust. 3 umowy głównej Fundacja była zobowiązana do przekazywania półrocznych sprawozdań z wykonania umowy w terminie 15 dni od zakończenia każdego półrocza, a także sprawozdania w odniesieniu do dotacji udzielonej na lata 2020-2023. W toku kontroli ustalono, że Fundacja terminowo realizowała obowiązek sprawozdawczy za każde półrocze realizacji umowy, poza II półroczem 2020 r., kiedy sprawozdanie za ten okres zostało przekazane z opóźnieniem 3 dni⁸⁶. Stosownie do § 16 ust. 2 umowy dotacji Dysponent Funduszu nałożył z tytułu ww. zwłoki karę umowną w wysokości 961,02 zł.

Fundacja nie przekazała w terminie określonym w umowie sprawozdania z wykonania umowy za cały okres jej realizacji, co zostało opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli Tom II str. 183, Tom VIII str. 180-181, Tom XIX str. 1-8)

Składane sprawozdania były zgodne ze wzorem określonym w załączniku nr 4 do umowy dotacji. W toku weryfikacji sprawozdań Dysponent żądał od Beneficjenta wyjaśnień oraz dokumentów, które były przekazywane przez Fundację. W szczególności każdorazowo Dysponent żądał wybranych lub wszystkich dokumentów finansowo-księgowych, które dotyczyły poniesionych w danym okresie wydatków i były weryfikowane przez Dysponenta.

(akta kontroli Tom XV str. 389-394)

Dysponent po zakończeniu każdego roku realizacji projektu i otrzymaniu sprawozdania częściowego za II półrocze wszczynał z urzędu postępowania

⁸⁶ Zgodnie z §11 ust. 3 pkt b) umowy dotacji sprawozdanie za okres od 1 lipca 2020 r. do 31 grudnia 2021 r. powinno zostać przekazane do 15 stycznia 2021 r. zostało przekazane 18 stycznia 2021 r.

administracyjne w celu określenia kwoty dotacji przypadającej do zwrotu i terminu, od którego nalicza się odsetki. W związku z koniecznością dokładnego zbadania wszystkich aspektów prowadzonych postępowań wyznaczano nowe (miesięczne) terminy załatwiania spraw, i tak postępowanie:

- wszczęte 18 lutego 2021 r. zostało umorzone 15 września 2021 r.,
- wszczęte 16 lutego 2022 r. zostało umorzone 12 sierpnia 2022 r.,
- wszczęte 17 lutego 2023 r. zostało umorzone 29 maja 2023 r.,
- wszczęte 16 lutego 2024 r. do dnia zakończenia kontroli nie zostało zakończone.

(akta kontroli Tom XV str. 381-383)

Z łącznej kwoty środków przyznanych na realizację projektu „Prawda a Historia” o wartości 5 717 000 zł (z tego 5 488 320 zł dotacji) Beneficjent nie wykorzystał 2 044 zł. Fundacja dokonała w terminach określonych w § 12 ust. 1 pkt a) i d) umowy głównej zwrotu niewykorzystanej kwoty dotacji wraz z wkładem własnym⁸⁷.

(akta kontroli Tom X str. 1)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Zgodnie z pkt II.8 lit. b) oferty złożonej przez Fundację w ramach VI otwartego konkursu ofert na powierzenie realizacji zadań ze środków Funduszu Sprawiedliwości cel główny oraz cele szczegółowe zadania powinny zostać określone zgodnie z koncepcją SMART, tj. powinny być sprecyzowane, mierzalne, osiągalne i istotne. Przedstawione w ofercie Fundacji cele oraz powiązane z nimi rezultaty projektu nie odpowiadały powyższym wymaganiom, tj. w szczególności nie były mierzalne oraz konkretne. Wartości docelowe ośmiu z dziesięciu rezultatów (wynoszących 1 100 000) zostały określone na podstawie badań oglądalności TV TRWAM przeprowadzonych w 2018 roku i nie odnosiły się do okresu realizacji dotowanego projektu „Prawda a Historia”. W ofercie wprost wskazano, że wartości te nie będą mierzone i stanowią tylko szacunki, a jak wyjaśniła Członek Zarządu Fundacji, TV TRWAM nie była w latach 2020-2023 objęta żadnymi badaniami telemetrycznymi⁸⁸.

(akta kontroli Tom I str. 524-525, Tom VIII str. 205-208)

Wartości docelowe dwóch pozostałych rezultatów projektu (miały zostać oszacowane na podstawie planowanego nakładu publikacji (40 000) oraz szacowanej liczby uczestników organizowanych w ramach projektu konferencji (1 000). NIK zwraca uwagę, że Fundacja udokumentowała realizację tylko pierwszego z wymienionych rezultatów (liczbę egzemplarzy publikacji). W przypadku miernika dotyczącego liczby uczestników konferencji nie było natomiast możliwe potwierdzenie poziomu jego osiągnięcia. Fundacja nie przekazała w toku kontroli żadnych dokumentów, w tym zaproszeń lub list obecności, które udowadniałyby, jaka była

⁸⁷ W związku z §2 ust. 8 umowy wkład własny powinien być wydatkowany w całości, tj. w pierwszej kolejności, jednak ze względu na przyjęty sposób rozliczania wydatków przez Fundację (stały współczynnik współfinansowania każdego wydatku – 96% dotacji i 4% wkładu własnego) dokonano zwrotu także wniesionego przez Fundację pieniężnego współfinansowania umowy.

⁸⁸ Choć z publicznie dostępnych danych opisanych szerzej w części wystąpienia dotyczącej projektu COPCh wynika, że szacunkowe dane zaoferowane przez Fundację odnośnie do oglądalności TV TRWAM mogły nie zostać osiągnięte.

faktyczna liczba osób biorących udział w tych wydarzeniach. Jak wyjaśniła koordynator projektu tego rodzaju dokumenty nie były sporządzane.

(akta kontroli Tom II str. 176, Tom VIII str. 207-208, Tom IX str. 322-325, Tom X str. 382-385, Tom XI str. 298-301, Tom XIII str. 272-275)

Brak możliwości zmierzenia rezultatów umowy dotacji wynikał także z określenia w ofercie wadliwego sposobu monitorowania ich wartości docelowej. Jak opisano powyżej, rezultaty projektu miały zostać oszacowane wyłącznie poprzez oglądalność TV TRWAM, bądź szacowaną liczbę uczestników konferencji lub liczbę rozdyskrebowanych egzemplarzy publikacji. NIK zwraca uwagę, że żadna z tych wartości nie pokazywała zatem, czy cele i rezultaty projektu zostały faktycznie osiągnięte, tj. czy zapewniono w jakimkolwiek stopniu wzrost świadomości społecznej w zakresie tematyki projektu lub włączono ją w dyskurs publiczny.

(akta kontroli Tom VIII str. 205-208)

Zgodnie z art. 44 ust. 3 pkt 1 lit. a ustawy o finansach publicznych, wydatki publiczne powinny być dokonywane w sposób celowy i oszczędny, z zachowaniem zasad uzyskiwania najlepszych efektów z danych nakładów⁸⁹. W wyniku opisanej powyżej nieprawidłowości Fundacja nie dysponowała danymi pozwalającymi na zmierzenie, jakie były faktyczne rezultaty projektu, na którego realizację wydatkowano środki publiczne w łącznej kwocie 5 714 956 zł.

(akta kontroli Tom VIII str. 171-172)

2. W odniesieniu do audycji „Rozmowy Niedokończone” pt. *Działania rosyjskich służb wobec Polski* Fundacja dokonała na podstawie noty księgowej NK 7/08/2023 przelewu z konta dotacji, na własne konto tytułem produkcji i emisji ww. programu „na żywo”, kwoty 65 000 zł, pomimo że jej długość została skrócona do 45 minut. Zgodnie z ofertą długość jednej audycji to 70 minut, a ww. kwota za jeden odcinek obejmowała wytworzenie produktu (produkcja i emisja audycji) o takiej długości.

(akta kontroli Tom II str. 34-38, Tom VIII str. 221, Tom XVI str. 510 plik 9)

Jak wyjaśniła koordynator projektu skrócenie tej audycji nie było zależne od Fundacji i było spowodowane problemami natury technicznej, tj. brakiem możliwości połączenia się zdalnie z gościem programu. Ponadto wskazała, że Fundacja dokonała przelewu w pełnej wysokości wskazanej w ofercie, ponieważ taka była kwota przewidziana w kosztorysie.

(akta kontroli Tom II str. 22, 368-369)

Zdaniem NIK ww. wydatek w wysokości 65 000 zł dotyczył wytworzenia produktu niezgodnego z ofertą i na podstawie § 3 ust. 9 pkt f) umowy dotacji nie mógł być w całości kwalifikowalny. Zgodnie z § 6 ust. 6 ogłoszenia w sprawie przeprowadzenia VI otwartego konkursu ofert na powierzenie realizacji zadań ze środków Funduszu Sprawiedliwości rozliczenie dotacji polega na weryfikacji przez Dysponenta Funduszu założonych celów, rezultatów, zadań. W przypadku braku realizacji zakładanych celów, rezultatów i zadań w zaplanowanym w ofercie zakresie, Dysponent Funduszu może uznać całość lub część dotacji jako pobraną w nadmiernej wysokości i podlegającą zwrotowi. Wysokość dotacji podlegającej zwrotowi w takim przypadku określa Dysponent Funduszu proporcjonalnie do zakresu niezrealizowanych celów, rezultatów i zadań.

⁸⁹ Zapis o zbieżnej treści z przywołanym został powtórzony w §3 ust. 3 lit. a) umowy dotacji.

(akta kontroli Tom VIII str. 7, 172)

3. Wydatki poniesione na emisję czterech felietonów historycznych pt. „Jak było w rzeczywistości? Taktyka walki kawalerii w 1939 r.”, „Brygada Świętokrzyska – kontrowersje”, „Bitwa Warszawska 1920 r.”, „Eksterminacja Polaków podczas II wojny światowej – problem, że w światowej opinii ofiarami wojny są tylko Żydzi” nie gwarantowały w pełni osiągnięcia najlepszych efektów z poniesionych nakładów, tj. były niegospodarne. Ww. felietony zostały wyemitowane w 2020 roku w paśmie, które znacząco odstawało od najczęściej oglądanego w TV TRWAM. Emisja ww. odcinków miała miejsce 18, 22, 23 i 28 grudnia 2020 roku w godzinach odpowiednio 11:35, 23:35, 9:50 oraz 11:20.

(akta kontroli Tom II str. 23-24)

Jak wyjaśniła koordynator projektu emisja felietonów w ww. godzinach wynikała z dostępności ramówki TV TRWAM.

(akta kontroli Tom II str. 22)

Zgodnie z ofertą koszt emisji jednego felietonu został ustalony na 8 000 zł. Pomimo rozbieżności w cenach emisji spotów reklamowych Fundacja wystawiła tytułem emisji felietonów notę księgową w pełnej wysokości⁹⁰, a w ofercie jako jeden z czynników generujących koszty emisji felietonów wskazała cennik reklamowy TV TRWAM. Zgodnie z cennikiem stacji wyemitowanie w kwestionowanych godzinach spotu reklamowego było wyceniane od 600 zł do 700 zł (za 30 sekund emisji), a w przypadku godzin emisji pozostałych felietonów (w paśmie między 16:30 a 17:45) wynosiło powyżej 1 600 zł⁹¹. Zdaniem NIK różnica pomiędzy kosztami emisji felietonów po cenie 1 600 zł, a kosztami emisji ww. kwestionowanych felietonów (600 lub 700 zł) w łącznej wysokości co najmniej 18 488 zł była kosztem niekwalifikowalnym projektu⁹².

(akta kontroli Tom I str. 63, Tom XIX str. 344-345)

4. Wydatki na „researche” na potrzeby publikacji nie były udokumentowane. Zgodnie z § 3 ust. 9 lit. d) umowy dotacji wydatki ponoszone na realizację zadań będących przedmiotem umowy są kwalifikowalne, gdy są udokumentowane. Fundacja nie przedstawiła w toku kontroli efektów rzeczowych dotyczących ww. wydatków.

Jak wyjaśniła koordynator projektu Fundacja nie zarchiwizowała efektów rzeczowych wykonanych w ramach umów zleceń na przeprowadzenie ww. „researchów”, gdyż do obowiązków researcherów należało wyszukiwanie odpowiednich tematów oraz bibliografii do stworzenia publikacji.

(akta kontroli Tom II str. 371, Tom VIII str. 171-172)

W związku z powyższym NIK uznaje, że ww. wydatki na łączną kwotę 7 000 zł⁹³ są niekwalifikowalne, gdyż nie zostały udokumentowane.

⁹⁰ Nota księgowa NK 36/12/2020 z 29 grudnia 2020 r. na łączną kwotę 80 000 zł za emisję 10 felietonów w 2020 roku, z tego 32 000 zł dotyczące 4 opisanych felietonów.

⁹¹ W przypadku emisji od poniedziałku do piątku w godzinach 13:00-16:59 - 1 600 zł, a w godzinach 17:00-21:29 - 2 100 zł za 30 sekund reklamy.

⁹² Z tego 4 496 zł dot. różnicy w emisji felietonów za każdy z dni 18, 23 i 28 grudnia 2020 r., a 5 000 zł emisji 22 grudnia 2020 r.

⁹³ 3/11/2020 z 30 listopada 2020 r., 56/05/2021 z 31 maja 2021 r., 5/09/K/5.09.2022/2022 z 28 września 2022 r., 10/11/K/19.11.23/2023 z 30 listopada 2023 r.

(akta kontroli Tom XIX str. 300-304, Tom X str. 105-114, Tom XI str. 239-247, Tom XIII str. 380-388)

5. Fundacja nie nabyła w trakcie realizacji umowy całości praw autorskich do czterech użytych w publikacjach grafik oraz jednej fotografii, co było niezgodne z § 5 ust. 1 umowy głównej. W myśl przywołanego przepisu Fundacja w okresie realizacji umowy powinna nabyć całość majątkowych praw autorskich, do wszystkich utworów, które zostały wykorzystane w toku realizacji przedmiotu umowy.

Jak wyjaśniła koordynator projektu umowa dotacji nie określała wymagań w zakresie zawierania umów z wykonawcami i dlatego wydatki poniesione na ww. utwory zostały poniesione jedynie na podstawie faktur wystawionych przez wykonawców na łączną kwotę 25 000 zł bez zawierania umów.

(akta kontroli Tom II str. 174-175, Tom VIII str. 174-176)

Zgodnie z art. 53 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych skuteczne przeniesienie autorskich praw majątkowych następuje poprzez zawarcie umowy w formie pisemnej. Powyższa nieprawidłowość spowodowała, że przekazanie, na podstawie § 5 ust. 3 umowy dotacji, Dysponentowi utworów, do treści których Beneficjent w pełni nie nabył majątkowych praw autorskich nie mogło spowodować ich przeniesienia na Dysponenta Funduszu w toku realizacji projektu.

Beneficjent w trakcie trwania kontroli NIK zawarł z wykonawcami stosowne umowy dotyczące przekazania majątkowych praw autorskich, na finansowane w ramach umowy dotacji ww. utwory.

(akta kontroli Tom II str. 418-432)

6. Wydatki w ramach kosztów administracyjnych w łącznej wysokości 307 899,53 zł zostały poniesione na cele niezwiązane z realizacją projektu, nie były niezbędne do jego realizacji lub też poniesiono je niezgodnie z umową (nieracjonalnie):

- a) Opłata prolongacyjna dot. koncesji na nadawanie stacji TV TRWAM⁹⁴.

Fundacja w toku realizacji umowy wydatkowała na ten cel z kosztów administracyjnych projektu łącznie 239 202,62 zł⁹⁵, finansując z tego źródła w poszczególnych latach ok. 20% rocznej raty z tytułu wnoszonej opłaty prolongacyjnej.

(akta kontroli Tom XXII str. 15-27, 66-75, 100-115, 164-173, 191-205, 254-268, 291-310, 361-371)

Jak wyjaśniła Członek Zarządu Fundacji opłata prolongacyjna do koncesji dla TV TRWAM była finansowana w ramach kosztów administracyjnych projektu, gdyż w ramach projektu były emitowane w tej telewizji audycje na jego potrzeby.

(akta kontroli Tom II str. 363)

W ocenie NIK przytoczone wyjaśnienia nie zasługują na uwzględnienie. Należy podkreślić, że na podstawie § 4 ust. 1 umowy dotacji wydatki

⁹⁴ Na podstawie art. 40 ustawy z dnia 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1722 ze zm.) za udzielenie koncesji na rozpowszechnianie programu telewizyjnego pobiera się opłatę. W przypadku TV TRWAM opłata za koncesję została rozłożona na raty i stosownie do ust. 11 przywołanego przepisu została naliczona opłata prolongacyjna, która była finansowana ze środków Funduszu.

⁹⁵ 63 691,76 zł w 2020 roku, 98 616,54 zł w 2021 roku, 64 218,22 zł w 2022 roku, 12 676,10 zł w 2023 roku.

ponoszone z grupy kosztów administracyjnych powinny służyć obsłudze zadań zleczanych przez Dysponenta Funduszu Sprawiedliwości, a nie finansowaniu bieżącej działalności podmiotów, którym te zadania powierzono. Opłata prolongacyjna dotyczyła koncesji na nadawanie TV TRWAM i stanowiła w badanym okresie jeden z kosztów funkcjonowania Fundacji. Powinna być ona finansowana przez Fundację ze środków własnych, pochodzących np. z opłat za produkowane i emitowane audycje, takie jak te, które zostały wytworzone ze środków badanej umowy dotacji. Finansowanie w ramach wydatków administracyjnych opłat koncesyjnych TV TRWAM, nie było zatem niezbędne do realizacji zadań objętych umową zawartą z Dysponentem Funduszu (§ 3 ust. 9 lit. a umowy). Nie było również wydatkiem racjonalnym (§ 3 ust. 9 lit. b umowy), ponieważ w praktyce stanowiło ponowne sfinansowanie wydatków ujętych już kosztach merytorycznych projektu obejmujących emisję lub transmisję w TV TRWAM wyprodukowanych audycji i felietonów oraz zorganizowanych konferencji.

W związku z powyższym, w ocenie NIK, wskazane powyżej wydatki nie mogą zostać uznane za kwalifikowalne.

(akta kontroli Tom VIII str. 171-172)

- b) Licencje na utwory muzyczne, na ten cel Fundacja wydatkowała 5 633,04 zł⁹⁶.

Jak wyjaśniła Członek Zarządu Fundacji utwory te były wykorzystywane do programów telewizyjnych m.in. felietonów historycznych wyprodukowanych ze środków dotacji.

(akta kontroli Tom II str. 362, Tom XXII str. 15-27, 48-65, 100-115, 142-163, 191-205, 232-253, 291-310, 337-360)

Fundacja w ofercie wskazała, że wytworzy ze środków Funduszu 55 felietonów filmowych, których realizacja została wyceniona na 25 000 zł. Przedmiotem dotacji miało być zatem wytworzenie gotowego produktu za ustaloną wyżej kwotę. Mając na uwadze zapisy § 3 ust. 9 lit. b) umowy dotacji kwestionowane wydatki nie mogą zostać uznane za kwalifikowalne. Zgodnie z przywołanym przepisem powinny być one racjonalne i efektywne, jednak zdaniem NIK w związku z ponownym częściowym finansowaniem tej grupy wydatków w ramach kosztów administracyjnych nie były one wydatkowane zgodnie z umową.

(akta kontroli Tom VIII str. 171-172)

- c) Usługi doradztwa podatkowego, na które wydatkowano łącznie 45 467,10 zł⁹⁷.

Jak wyjaśniła Członek Zarządu Fundacji usługi te obejmowały udzielanie porad, opinii i wyjaśnień z zakresu obowiązków podatkowych m.in. dla umów z projektu Prawda a Historia.

(akta kontroli Tom II str. 362, Tom XXII str. 15-27, 28-47, 100-139, 191-229, 291-334)

W ocenie NIK przytoczone wyjaśnienia nie zasługują na uwzględnienie. Należy podkreślić, że na podstawie § 4 ust. 1 umowy dotacji wydatki ponoszone z grupy kosztów administracyjnych projektu finansowanego ze środków Funduszu Sprawiedliwości powinny służyć

⁹⁶ 1 137,78 zł w 2020 roku, 1 504,80 zł w 2021 roku, 1 430,22 zł w 2022 roku, 1 560,24 zł w 2023 roku.

⁹⁷ 8 006,60 zł w 2020 roku, 12 540 zł w 2021 roku, 11 918,50 zł w 2022 roku, 13 002 zł w 2023 roku.

jego obsłudze, a nie finansowaniu bieżącej działalności Fundacji. Mając na uwadze fakt, że Fundacja w toku realizacji umowy jako koszty kwalifikowalne projektu wliczała kwoty netto faktur, należy uznać, że powyższe usługi nie miały żadnego powiązania z realizowanym projektem. Wydatki te zostały zatem poniesione z naruszeniem § 4 ust. 1 oraz § 3 ust. 9 lit. a) umowy dotacji.

(akta kontroli Tom VIII str. 171-172)

- d) Usługa badania sprawozdań finansowych Fundacji przez biegłego rewidenta – łącznie 17 596,77 zł⁹⁸.

Jak wyjaśniła Członek Zarządu Fundacji, Beneficjent podlega obowiązkowemu badaniu sprawozdań finansowych. Wskazała ponadto, że w ramach tego badania podległa pełna dokumentacja i wszystkich zdarzeń gospodarczych, w tym dokumentacje projektu PaH.

(akta kontroli Tom XXII str. 100-115, 140-141, 191-205, 230-231, 291-310, 335-336)

NIK ponownie podkreśla, że z grupy kosztów administracyjnych mogą być finansowane wydatki związane z danym projektem. Umowa dotacji określała zarówno tryb realizacji obowiązków sprawozdawczych wobec Dysponenta Funduszu, sposoby weryfikacji tych dokumentów, jak i uprawnienia kontrolne Dysponenta wobec beneficjentów dotacji. Badanie rocznego sprawozdania finansowego nie było zatem konieczne do realizacji projektu, a obowiązek jego przeprowadzenia wynikał z innych przepisów powszechnie obowiązującego prawa. Należy zatem uznać, że wydatki te zostały poniesione niezgodnie z § 4 ust. 1 oraz § 3 ust. 9 lit. a) umowy dotacji.

(akta kontroli Tom VIII str. 171-172)

Wobec zakwestionowanych powyżej grup wydatków finansowanych z kosztów administracyjnych projektu Członek Zarządu Fundacji wskazała nadto, że decyzja o ich poniesieniu była podjęta po analizie ryzyka także w zakresie skutków zaniechania działań. Z wyjaśnień wynikało także, że rezygnacja z ich poniesienia mogła narazić Fundację na ewentualne zarzuty braku należytej staranności i rzetelności, co mogło nawet skutkować wystąpieniami przeciw Fundacji z roszczeniem o naprawienie strat moralnych lub wizerunkowych.

(akta kontroli Tom II str. 362)

NIK zauważa, że w świetle stwierdzonych nieprawidłowości w zakresie finansowania wydatków z kosztów administracyjnych przytoczone argumenty są daleko idącą nadinterpretacją postanowień umowy dotacji. Stwierdzone przez NIK w tym zakresie nieprawidłowości odnoszą się do braku powiązania wydatków z realizowanym projektem oraz niewłaściwego źródła ich finansowania, tj. Funduszu Sprawiedliwości. Jednocześnie NIK nie kwestionuje zasadności ponoszenia tego rodzaju wydatków i ich finansowania z innych źródeł.

7. Fundacja nie złożyła w terminie określonym w § 11 ust. 3 lit. i) sprawozdania w odniesieniu do dotacji udzielonej na lata 2020-2023, tj. za cały okres jej realizacji. Zgodnie przywołanym przepisem Fundacja była zobowiązana do złożenia tego sprawozdania w terminie 15 dni od dnia zakończenia realizacji

⁹⁸ 6 093,98 zł w 2021 roku, 5 745,76 zł w 2022 roku, 5 757,03 zł w 2023 roku.

przedmiotu umowy (do 15 stycznia 2024 r.). Koordynator projektu wyjaśniła, że nie miała pewności jakie sprawozdania należało sporządzić w aplikacji (można było dodać sprawozdanie końcowe i okresowe). Po konsultacji z opiekunem zadania w MS, który poinformował, że należy wypełnić jedynie sprawozdanie okresowe za II półrocze 2023 r. i tylko ono zostało złożone.

(akta kontroli Tom II str. 12, Tom VIII str. 180-181)

Zdaniem NIK powyższa nieprawidłowość może skutkować nałożeniem przez Dysponenta Funduszu, na podstawie § 16 ust. 2 umowy dotacji, kar umownych na Fundację w wysokości 0,025% łącznej wartości środków wypłaconych w toku realizacji umowy, za każdy dzień zwłoki, tj. 1 372,08 zł dziennie.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące uwagi i wnioski:

Wnioski	1. Dokonanie korekt w przekazanych Dysponentowi informacjach kwartalnych i sprawozdaniach półrocznych w związku ze stwierdzoną niekwalifikowalnością wydatków poniesionych w toku realizacji obu skontrolowanych umów dotacji oraz niezgodnym z wymogami złożonych ofert przygotowaniem dwóch odcinków audycji „Rozmowy Niedokończone”.2. Dokonanie zwrotu wydatków, które zostały uznane za niekwalifikowalne w łącznej wysokości 849 046,97 zł, z tego: a) 450 659,44 zł poniesionych na realizację projektu Centrum Ochrony Praw Chrześcijan,b) 398 387,53 zł poniesionych na realizację projektu Prawda a Historia.3. Złożenie sprawozdania w odniesieniu do dotacji udzielonej na lata 2020-2023 (za cały okres ich realizacji) na realizację umowy DFS-II.7211.52.2020 oraz umowy DFS.7211.103.2020.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne sporządzono i opatrzone podpisem własnoręcznym w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Departamentu Porządku i Bezpieczeństwa Wewnętrznego. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania
uwag i wykonania
wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, 31 stycznia 2025 r.

Kontrolerzy

Rafał Komorowski
Doradca techniczny

/-/

.....
podpis

Mariusz Mijewski
Doradca techniczny

/-/

.....
podpis

Igor Szlachetka
Starszy inspektor kontroli
państwowej

/-/

.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Departament Porządku
i Bezpieczeństwa Wewnętrznego
Dyrektor
Tomasz Sordyl

/-/

.....
podpis

Zmian w wystąpieniu
pokontrolnym dokonał:
Tomasz Sordyl
Dyrektor
Departamentu Porządku
i Bezpieczeństwa Wewnętrznego

/-/

.....
podpis